

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, kedd, október 18-án.

287. szám.

Vilmos császár.

A német császár Konstantinápolyban van és világpolitikát üz, „ein bischen plötzlich“, némileg rögtön, mint a berlini humor mondja. Az ilyen tréfáknak egy császár is ki van téve, ha szándékait nem siet a hűséges alattvalók orrára kötni és e tréfák nem érthetetlenek. A jó német nemzet egyetemi képzettségénél és feddhetetlen előéleténél fogva szeretne és jogot érezne hozzá, hogy a császárával együtt uralkodjék. Ezért fáj a mellőztetés és ezért gáncsolják a saját alattvalói Vilmos császárt, ezért van a belső uralkodásnak is az a szenzációs és folytonos izgalmakkal telt jellege, amely második Vilmos császárt a legtöbbet emlegetett uralkodóvá teszi Európában. Az erős koronás ember pedig folyton azért küzd, hogy mellékkormányai ne legyenek. Bismarckot elküldte, mert fölismerete benne, hogy a német birodalom megalkotója tulajdonképpen az első Frigyes Vilmos uralkodni vágyó junkereinek a típusa, a trónnak csak oldalán ugyan, de azzal a szándékkal, hogy a trón minden gondolatot csak ő töle kölcsönöztesse, a közelségnél fogva. A szociálistákkal hasonló okból gyűlt meg a baja; ő maga akarta megoldani a szociális kérdést és meg akarta akadályozni, hogy e fontos uralkodói feladatba a szociáldemokrata-párt folytonos gyűlésezéssel és programhirdetéssel beleszóljon. A főnemes agráriusoknak továbbá, akik az államot anyagilag gyarapítani akarták, de úgy, hogy maguknak is markol-

janak, ezeknek a kezüket löki félre: „El innen, én jobban tudom, hogy mi kell Poroszországnak s a birodalomnak.“ A népképviselőket hasonlóképpen nem engedte, hogy ellenszegüljön annak, ami az ő uralkodói felelősségének körében az országok védelméért tervezetnek; hasztalan minden szövetkezés, hiábavaló a miniszterek duzzogása, amit a császár akar, mert hivatását és felelősségét tudja, annak meg kell történni. A diplomáciában és udvari környezetben kezdődik erre az ellenmunka; a császár akarata ellen intrikálnak. Nosza, második Vilmos nem röst az egész nagyuri társaságot az illető berlini Landgericht elé állítani és nagyköveteknek, miniszteri államtitkároknak piszkos rendőrágensék ügyében tanuskodni kell, vallani és önmagukat blamálni is. Mert a császár nem tűr mellék-kormányt!

Igy vezette be egész külső politikáját is, Nagy Frigyesnek azzal a hagyományával, hogy még az államminiszterek is az uralkodónak nem tanácsadói vagy irányítói, hanem csak kabinet-i titkárai; így szerezte össze befolyásoltatás nélkül és „öltészerűen“, de alaposan az Afrika nagy térképén elszórt nagy területfoltokat, a német gyarmatokat; így lépte meg a világot és a saját politikusait a kínai foglalással és így meg most Konstantinápolyba és a szentföldre, mint mondják, azért, hogy a türelmes Törökország ázsiai területén megjelentesse a német protektorátust a francia protektorátussal versenyezni. Talán Oroszországnak is kedvében jár, mert Anglia lassu polyp-

mozdulatait akasztja meg némelyekben; ő tudja, ő, aki szándékában határozott és merész és az államtudományi szakban csak egy sémát ismer el, a saját fejét. Aki talán végig el is él ezzel a tudományával, — avagy tán egyszer majd mégis csak kifárad, elcsügged és egy hozzá hasonló jellemű nagy habsburginak mintájára szintén be fogja látni, hogy az európai monarchia konzervatív alkotás, amelyet ujitó szokásokkal nem szabad rontani és nem lehet erősíteni.

Ez az önállóság lehet neki veszedelme egykor, de nem az, amin ma Németország vicczel, hogy a császár hirtelenében ide-oda utazgat, különböző udvaroknál tévén tiszteletét, s a barátságot apró kedveskedésekkel erősítvén. Ez ugyanis régi hohenzollerni erény; Poroszország a jóbarátság révén gyarapodott. Első Frigyesnek XIV-ik Lajos barátsága szerezte meg a koronát, Nagy Frigyes Katalin czárnő irányában viseltett hódolattal s ez a szubtilis érzület területi gyarapodással járt. I. Frigyes Vilmos az utrechti és a stockholmi békében kevés hadi érdemekért, de sok jó összeköttetésért szerezte Pommerániát és Geldernt és harmadik Frigyes Vilmos a napoleoni időkben felbőszítette az európai hatalmakat azzal, hogy nem akart verekedni; nem az ő hibája, hogy midőn a diplomáciai uton való gyarapodásra törekedett, végül mégis a jeni csatával és a tiltsi békével végződött a dolog. Később ismét a protekció és barátság szent utait járta a szent szövetség e buzgó hive. Unokája, első Vilmos csá-

Három esztendő.

— Gondolja meg a dolgot. Jobb lesz itthon, majd valami irodában eltelik az idő. Miért akar Boszniába menni? Nem jobb volna itthon?

— Nem.

Nem hát. Minek is. Ugy volt az már megírva, hogy a jó Isten odalent az anyakövek között hullajtott el néhány darab kenyeret, amit megegyek s annak, Mikeském, érte kellett menni. Majd meg itthon, e retentő szögletes, kétségbeejtően sárga falak között. Nem, semmi módon sem. Alighanem sajnáltam pedig az őrnagy, már csak aféle katonasajnálkozással, mely a maga hasznát keresi. Ritkák a jó schreibfuchsok, azt nehéz összeszedni az irodák részére, hogy ott minden pontos legyen s a főnök urnak ne akadjon egyéb dolga, csak ép a nevét odairni a papirosokra. Harmadsorra maradtam bent s ép a saját felelősségére sorozott. Ugy lehet, én voltam az első, akin kipróbálta az új rendeletet, hogy ezentúl, ha saját felelősségére soroz a sorozóelnök, nem kell a tartásdíjat bírságul fizetni, ha rosszat aszentál. No itt ez a nyurga gyerek, vékony bár, mint az

aszottabb telegráfkarók, de azért jó lesz nagyon irkálni aszent-listákba: Land: Ungarn, Comitát: Csongrad, Bezirk: Diesseits der Theiss, Gemeinde: Dorosma. És irni mindig, irni három évig: Bezirk: Diesseits der Theiss, Gemeinde: Dorosma, vagy Kistelek, vagy Tápé, vagy változatosságul Comitát Csanádót irni és Bezirk Nagylakot és irni és mindig irni a Comitátokat, a Bezirkeket és a Gemeindegéket — ez kétségkívül a legjobb lépcső a megbolonduláshoz. Azt mondtam hát a szives vendéglátásra: Nem! ami elég határozott szó egy egynapos katonától, aki még ebből az egy naphól is csak egy óra hosszat töltött ki. (Még egy kevés maradt kitölteni való.)

Azután jött a mondurba való öltözködés, ami igen jeles dolog. A legőcskébb gunyák, amik a világon csak akkortájt lehettek, ott álltak garmadában, zsiros sapkák, amiknek gombját kiverte a zöld rozsdá, penészes szíjjak, tekintélyes bakancsok, amelyekben járt már néhány generáció. Öregebb katonák husz krajczárért árulták el a bakancsfűzés titkait, mert mindennek gyorsan kellett menni. Négy nap alatt olyan katonává kellett válni, hogy mehecsünk lefelé teljes felszereléssel. Ez nem kis mesterség volt, de csak megtörtént s ötöd-

nap mentünk. Egy kétségbeesett „prezentirt!“ az ezredes előtt, amely alkalommal ahány puskacsó volt, annyifelé állott s kivonulás az állomáshoz bandaszó mellett. Voltunk vagy százhuszan, hogy az odalent való kiszolgáltatást fölváltsuk. Nénik sirtak az állomásnál, emberek szivarokat kínáltak s mikor már haptákban álltunk, még valaki hátulról egy üveg bort dugott a kenyeres-tarisznyámba.

Azután sikojtözva ment az vason az bagony. Százhusz torok egyszerre elbődült, zagyva nóták hallatszottak ki a kocsikból. Minderre már csak homályosan emlékszem. De tisztán látom azt a vénasszonyt valahol Szabadka táján, aki ballagott a vasut mentén. Mikor meglátta a vonaton a katonákat, hogy viszik őket lefelé, hirtelen keserves sírásra fakadt. Talán neki is volt odalent valakije.

A nóta lassankint alábbhagyott, a fiatal legénynép a rongyos gunyákban komoran nézegette egymást. Haladtunk, este lett, meggyújtották a lámpást. Gál Mihály ujoncz egy papirlapról fennhangon kezdte tanulni a főjebbyalók neveit. A német szavak szakadozottan törtek elő az ajkain, a többi némán bámulta. Emlékszem, hogy egész Horvátországon keresztül nem kaptunk vizet, horvát testvéreink

szár, az olasz barátságának köszönte Königrázt és az orosz barátságának azt, hogy Ausztria-Magyarország a német-francia háboruban semleges maradt. Hát csak az unokája ne barátokozék?! Ki kívánná ezt, mikor a magány az uralkodásban is legfőleg csak belső nyugalomhoz juttat, nem pedig nagyobb hatalomhoz.

De mit akarhat Vilmos császár Ázsiában és Törökországban?!... A Vatikán finom, de meglepően energikus sakkhuzása után első pillanatra visszatetszett a római enuncziáció, visszatetszett a császár utja, visszatetszett minden, ami kapcsolatban van ezzel az ügyvel. Ugy rémlett, mintha most két nagy földi hatalom, a pápaság és a császárság, a Krisztus palástján összevesznék. A szent sir a diplomácia vásárján! A jeruzsálemi gránitmélyedés örök mécssei, e szelid lángok, harci tűzben!... A pápa (azaz Franciaország, mert tulajdonképpen nem is a pápa van érdekelve), a pápa vagy Franciaország már katonákkal őrizteti őket, mert a német vagy a lutheránus jogot formál hozzá. És Krisztus fehér alakját vártuk, hogy odasuhintson a koronás kalmárok közé: „Ne tegyétek az én sírom kereskedés házává!”

De ma már nem így mutatkozik a kép, a telegrammok elszűrkitik a palástjainak ügy szomorú poézisét. Őt nap Konstantinápolyban!... Annyi időt tölt a császár ott. Ez már másvalami és ez fő, ez az öt nap, úgy látszik. Ez az utazás tengelye, ez hozhat sikereket Reise Willinek. A szent föld, az a háttérben marad, itt nem a Krisztus palástjért veszekeszenek. A szent föld csak annyi itt, mint munka után egy séta a kápolnához; a szomorú fák alá, az örök mécses elé, ahol térdet hajt a törődött szegény s a fékezhetetlen császár, s ahová el is járunk, ha hiu vágyaink és gögünk megengedi, — úgy mellékesen.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órákor ülése lesz.

A nemzeti párt értekezlete. A nemzeti párt mai értekezletéről a következő kommunikét adta ki:

A nemzeti párt Horánszky Nándor elnöklése alatt tartott értekezletén a pénzügyi felhatalmazásra vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalta. A tanácskozás be nem fejeztetvén, annak folytatása a holnap délután öt órákor tartandó értekezletre halasztatik. Azt azonban a párt már mai értekezletén — megfelelően a párt korábbi határozatának — megállapította, hogy a törvényjavaslatnak sem napirendre tűzéséhez nem járul, sem pedig a törvényjavaslatot el nem fogadja.

Ehhez a hivatalos közléshez hozzátehetjük, hogy a párt körében uralkodó hangulathoz az értekezletet, hogy Apponyiék teljes erővel támogatni fogják a függetlenségi párt akcióját és a holnapi napirend-javaslat kapcsán Apponyi Albert gróf szintén az obstrukció malmára fogja a vizet hajtani.

A képviselőház bizottságából. A képviselőház mentelmi bizottsága e hónap 10-én délután négy órákor ülést tart, melyen Molnár Károly, Okolicsányi László, Bartha Miklós, Sima Ferencz, Mócsy Antal, Berchtold Arthur gróf és Olay Lajos mentelmi ügyeit veszik tárgyalás alá. — A közlekedésügyi bizottságnak holnap délután öt órákor lesz ülése.

Pártértekezletek. A függetlenségi 48-as párt Kossuth Ferencz elnöklése alatt szerdán este hat órákor értekezletet tart. A néppártnak csütörtökön délután hat órákor Molnár János praelátus elnöklése mellett lesz értekezlete.

Lárma.

(Az országgyűlésből.)

A „New-York Herald“ tudósítója, legalább az a költött alak, aki a „Sztrogoff Mihály“ című látványos komédiában szerepel, nem kiméli a költségeket, csak hogy a konkurrens újság tudósítóját megakadályozza a telegrafálásban. De hogy obstruál ez a tudósító? Előbb feladja a távirótisztnek a maga híreit s aztán egész nyugodtan diktálja tovább:

— Kezdetben teremte az Isten az eget, a földet...

Ő úgy obstruál, hogy a bibliát mondja el. A bibliát pedig érdemes meghallgatni.

között nem akadt egy sem, aki a magyar katonák kulacsait az állomáskutak vizében megmerítette volna. Eltelt az éjszaka, el még egy nappal s még egy éjszaka, mikorra Sarajevóig értünk. S ha eddig nem nyujthattuk ki a lábainkat, most ugyancsak megtehettük: nyolcznapos gyalogmars állott még a hétnapos katonák előtt. Szép ut volt ez nagyon. Leginkább esett az eső, a rongyos gunyák szerteszakadtak a hegymászásban, az ócska szijjazat, hogy mutasson valamit, subiczkkal volt bekenve, ez folyt róla szerteszét: olyan volt a tisztelt társaság, mint a küldött ördögök bandája.

A civilizáció Sarajevón túl az első bosnyákkal, aki faruddal szántotta a völgy kövecses földjét, eltűnt. Ment mindig lejjebb az idegenbe a fáradt nép: egy csapat katona, aki még csak meg sem tudta tölteni a fegyverét. Elhagytuk a bosnyák határt, el az utolsó harangszót, míg nyolczadnap odaértünk, ahova kellett. A legszebb völgy, amit valaha láttam. Élt benne a legnyomorultabb nép, akit valaha ismertem. Itt telt az időből tizenkét hónap, olyformán, mint számkivetésben. A hónap elején írott levélnek ha hazulról azonnal küldték mássát, az csak a hónap végén jött meg. A legfrissebb újság kéthetes volt, télen az is elmaradt, mert nem volt olyan

patrull, amely a havakon keresztül egyik állomástól a másikig el birt volna vergődni. Csodálatos élet, egy sor bűnös lélek között. Az ezred valami levezető csatornának használta ezt a bataillont, aki bűnös embere volt, büntetésből mind ide küldte. Emlékszem a Johann Demeter Ejuczra, aki már tizennyolczszor ült börtönt s mikor utóljára hazajött a sziklába vágott plevljei fegyházból, azzal köszöntött be, hogy holnap agyonlővi a kapitányt.

Egy év múlva jött a megváltás, hogy haza mehetünk. Szólt a nóta: „Mikor mentem hazafelé, szép Szeged városa felé.“ Hogy sajnáltak bennünket. Az Izmail bég, aki gróf volt, de meztláb járt, mint sajnálkozott. A derék Machmud aga, aki szintén előkelő ur volt s hust szállított a konyháinkra, mily nehezen fájlalta távozásunkat. És a devojkák, a Dának, a Jókák és egyéb fehér lábú menyecskék a sárga bugyogóban. De csak eljöttünk, hogy visszafelé járjuk az utat, újból az ócska állomásokon, környezve irigykedő katonáktól, akik még nem jöhettek haza, nekik még maradt kenyerük, amit ott kellett megenni. Csak álltak a kopár hegyek tetején s néztek utánunk s mikor elvesztünk szemük elől, nem maradt más látnivalójuk, csak a kövek, amik a völgyben hevertek és a sasok, amik főt

Polónyi és az ő tisztelt szövetségesei azonban sokkal több költséggel csinálják az obstrukciót és istentelenül unalmasan. Minduntalan a jegyzőkönyvbe kapaszkodnak s mikor ez a manővertük nem sikerül, akkor kiáll Polónyi Géza és elmondja a kiegyezési tárgyalások történetét. De micsoda önkényes csoportosítással! Bizonyos, hogy az ő módszere nem nevezhető oknyomozó történetírásnak. A paródiája inkább annak.

S ma ezt harmadfél óráig kellett a törvényhozásnak elszenvednie. Az első órában még csak arról beszélt, hogy miért akar beszélni; a második órában arról, hogy mit sejt ő a kiegyezési tárgyalások kulcsai mögött s már a harmadik órát kezdte morzsolni, mikor egyszerre pártja is kifáradt és hangosan kiáltotta;

— Szünetet kérünk!

Láng Lajos talán szundikált is az elnöki székből. Legalább úgy tett, mintha semmit sem hallana.

Polónyi tehát maga fordult hozzá:

— Kérek öt perc szünetet!

— Oh, csak beszéljen tovább — mondta Láng Lajos olyan arccal, mintha Polónyi csak az ő kedvéért kérné a szünetet, de hát ő még bírja egy darabig szünet nélkül is.

— Szünetet! — ordított most már a szélsőbal.

— Csak beszéljen! — ismételte a legnagyobb flegmával Láng Lajos.

Utóljára is Polónyi Géza vágta ketté a csomót.

— Ugy sem vagyok fáradt. Beszélek. Különben most érek beszédem elejének a befejezéséhez...

Ettől egy csomó ember megijedt és menekült a Házból. Arra értették, hogy Polónyi kibeszéli az ülést. De nem eszik a kását olyan melegen, ahogy főzik. És Polónyi is nagyon kurtára fogta a beszédét, amit a kolosszális bevezetéshez csapott. Mindössze azt próbálta bizonyítani, hogy az indemnity-javaslatot ezuttal az osztályokhoz kell előbb utasítani s miután ebben az irányban indítványt is tett, két óra tájban végre leült.

kóvályogtak a levegőben. Errefelé, itt Montenegro alsó oldalában, még gyakran van mit enni a sasoknak.

Azután a vonat hozott lassan, mint katonavonathoz illik, amely minden más elől kitér. Két nap alatt azért csak fölvenszolt haza. Ez idő alatt mulattunk nyolczlovas és harminczhat-emberes kocsikban. Furfangos mulatás az: e kocsikba padokat raknak, amiknek deszkája egymásba szolgál s egyetlen egy szeg tartja az egészet. Ha a szeget valaki kihuzta, összedől az egész s forgott egymáson a sok katona, borju és fegyver. Aki fölül maradt, nevette; aki alul maradt, nyögött. De mégis jó az ilyesmi időöltésnek.

De mert semmi sem tart örökké, csak hazaértünk, a sárga és sivar házakba, ahonnan örökké menekülni akart az ember s beléjük visszatérni sehogys akaródzott. Ez érzélem különféle kimaradásokban nyilvánult meg, míg ellenben a kimaradások különféle áristomokban nyilvánultak. Alulirotnak is sikerült különböző rátákban „fogni“ ilyen czímen összesen kilencvenhét napot, vagyis egész szolgálati idejének tizenegyed részét. Bizonyára elég sikerült rekord s még nőhetett volna, ha itthonlétünk nyolczadik hónapján el nem megyünk. De elmentünk. Megunta valamelyik ha

Gratuláltak neki. Csak Holló Lajos volt elégületlen:

— Ha még tíz percig beszélsz, már kérheted volna, hogy beszédedet holnap folytathasd . . .

S mondják, hogy Polónyi gondolt is ilyenre, de már nem bírta. Annál nagyobb hangon vitte utána a szót Gulner Gyula. Mintha röstellte volna, hogy Apponyi tegnap olyan mértékletes volt Jászberényben, ő most minden pillanatban eivetette a súlykot. Csak úgy dobálózott a sértésekkel és a gyanúsításokkal, mint a mesebeli óriás a sziklával. S nem is czélozgatott, hanem találmokra dobta el a sziklákat: egyet a többségnek általában, egyet a generálisnak, egyet Bánffy-nak — hátha eltalálja őket.

De nem tett kárt senkiben.

Az öreg Tisza Kálmán fölkel, hogy személyes kérdésben nyilatkozzék. „Hoch” — zugta rá az ellenzék; „éljen” — dörögte túl a többség. A generális pedig állott hidegen, mint akihez nem ér fel a hoch és nem ér fel az éljen. Röviden elmondta, hogy ő sohasem prédikált lemondást. (Az ilyen prédikációk otthonosabbak is Jászberényben.)

Azután Bánffy Dezső báró emelkedett fel.

A játék megismétlődött.

— Hoch! — hangzott balról.

— Éljen! — hangzott jobbról.

A miniszterelnök pedig szinte mosolygva mondta ki, hogy mit tart az egész lármától és komédiázásról.

— Beugrasztási tendenciákat látok s nekem nincs kedvem, hogy beugorjak. Meg akarnak felemlíteni, én pedig állok és maradok az állásponton. Legyenek nyugodtak.

. . . Egyébként az ellenzék is megmaradt az álláspontján, mert a Polónyi indítványára, hogy az indemnity-javaslatot előbb az osztályok is tárgyalják: husznál többen névszerinti szavazást kértek. Ezt a szavazást pedig természetesen megint holnapra kérték halasztani. A parlamentnek ugyanis ez a legujabb társasjátéka . . .

A képviselőház ülése.

Láng Lajos megnyitja az ülést és felolvastatja a jegyzőkönyvet.

— Van-e valakinek észrevétele? — kérdi.

És itt már megindul a manőver.

(Jegyzőkönyv-vita.)

Polónyi Géza kifogásolja, hogy a jegyzőkönyv Pulszky Ágostont a pénzügyi bizottság előadójának mondja, holott nem az. Indítványozza, hogy ezt a tévedést korrigálják ki.

Münnich Aurél ezzel szemben felolvassa a Polónyi tegnapi indítványát, mely szintén a pénzügyi bizottság előadójának mondja Pulszkyt. Polónyi tehát önmagával jut ellentétbe.

Bartha Miklós: Amit Polónyi mond, az még nem törvény!

Münnich Aurél: Mentsen is tőle az ég. (Derűtség.)

Szell Kálmán a gyakorlatra hivatkozik, mely igazolja a pénzügyi bizottság eljárását. Az elnök máskor is megbízhatta a bizottság valamelyik tagját az előadó helyettesítésével.

Holló Lajos szerint ez felbátorítás a házszabályok megsértésére.

Gulner Gyula azt jegyzi meg Szell Kálmánnak, hogy ő meghívót sem kapott az ülésbe, pedig tagja a bizottságnak.

Szell Kálmán: Nem is kellett kapnia, mert a bizottság előző napon nem végezte el a kiegyezési javaslatok tárgyalását s így különben is össze kellett jönnie.

Több szónok nem jelentkezik.

Az elnök fölteszi a kérdést s a Ház tulnyomó többsége hitelesíti a jegyzőkönyvet.

(Az osztályok.)

Következik az a kérdés, hogy az indemnity-javaslatot az osztályokhoz utasítsák-e vagy ezek mellőzésével tűzzék napirendre?

Polónyi Géza: kezdi a vitát annak konstatálásával, hogy e kérdésben csak két képviselő szólhat föl: ne féljen tehát a derülő kormánypárt most az obstrukciótól. Ő maga részéről indítványozni fogja a javaslatnak osztályokhoz utasítását. De előbb egy előző kérdést kell tisztázni. Arra való joga, hogy az osztályok mellőzésével a javaslatnak napirendre tűzését kérhesse, a 114. szakasz szerint csak a miniszternek és az előadónak van. Pulszky pedig sem előadó, sem miniszter: és ő tette meg ezt az indítványt. Hegedűs előadó ellenben, aki előlül kezdte a bejelentést, a szombati ülés naplója szerint nem kívánta az osztályok mellőzését: következésképp az elnök kénytelen lesz úgy enuncziálni a dolgot, hogy a Ház az osztályokhoz utasítja a javaslatot. Az indemnity javaslatról szólva, magyarázza, hogy az voltaképp nem annyira költségvetési, mint inkább kvótaprovizórium, mert hiszen ha ezt az indemnity javaslatot megszavazzák, ez fölhatalmazást adna arra is, hogy a közös ügyi költségek fődőzésére is beszedjék az adókat s azokat ki is adják abban az irányban, amely a

jövőre nincs is megállapítva. Sajnos, hogy a kvóta megállapítása dolgában nincs önrendelkezési jogunk. Kifejti ezután, hogy a közözügyi költségeket a delegációk addig meg sem állapíthatják, amíg a kvótát meg nem állapították. Miért nem nyújtja be tehát a kormány a kvóta-előterjesztést? Tisztán a Bánffy egyéni hibájának következtése, hogy a kvóta-kérdés még ma is van s megoldatlan. Az ellenzék soha sem akadályozta a kvóta-kérdés eldöntését. Bilinszki beszédéből megtudtuk, hogy már 1895-ben megkezdődtek az alkudozások s az osztrák kormány a fogyasztási átutalást megadta 1894-ben a Wekerle-kormányának s ezt a Bánffy-kormányának 1895-ben az osztrák kormány eladta a kvótaemelés nagy áráért. Ezt csak nem tagadhatja a miniszterelnök. Bilinszki szerint a kvóta emelésére nézve az osztrák és a magyar kormány szóban és jegyzékekben megegyeztek. Bánffy ezt tagadja, de Bilinszki nem adott jogot arra, hogy szavát hazugnak minősítsük. A kvóta-tárgyalásban az osztrák követelések s a magyar kormány habozásának filozófiáját megtalálja a handlé zsidóról szóló adomában. A handlé venni akart valamit s így szól magában: nú, ez az ember tizedt kér, nyolczat gondol, hatot akar, négyet megér, majd ígérek neki kettőt.

Kubik Béla: Nagyon járkálnak a tuloldalon. Nem lehet tanácskozni, ha csavarognak.

Az elnök: Rendre utasítom ezért a képviselő urat.

Kubik Béla: Miért? én igazat mondtam.

Polónyi Géza: Bizonyítja, hogy a reciprocitásra alapított provizórium a legveszedelmesebb provizórium. Egy ilyen provizóriumot, előre mondhatja, ebben a Házban Bánffy nem fog tudni keresztülvinni. Kérek öt perc szünetet.

Láng elnök: Tessék beszélni! (Felkiáltások az ellenzéken: Öt perc szünetet! Meg kell adni.)

Lakatos Miklós: Követeljük a szünetet, Bánffy-nak is megadták! (Felkiáltások: Szünetet! Hol az előadó?)

Thaly Kálmán: Szilágyi különlegény, mégis ad szünetet. (Fölkiáltások jobbról: csak tessék beszélni!)

Polónyi Géza: Jó. Én nem fáradtam el. Most érek csak beszédem elejének a befejezéséhez. (Nagy derűség.) Féltegeti, hogy az 1867. XII. törvény-cikk 68. szakasza mit jelent? Czitálja a Tisza Kálmán, a Deák Ferencz, a Cséngery Antal hatvanhetedik beszédeit. Ezekből konstatálja, hogy a 68. szakasz listára rendelkezése: utasítás a vámsorompók föllállítására. 1896. december 10-én Bánffy is így nyilatkozott. (Mozgás.) Most pedig megsérti a törvényt és saját szavait egy feudális, föderatív, klerikális, osztrák ultramontán kormány kedvéért. Szép egy szövetség! Lecher dr. az osztrák nép megrablásával vádolja a kiegyezési javaslatokat! Hosszasabban bizonyítja azt is, hogy a kvótának 2—3 százalékkal fölemelése, mozgósítás esetén, egy új krétai mozgalom által több évtizedre tönkretételnek. Ezzel a jelszóval megy a harc: Vesszen a Bánffy-kormány!

Az elnök öt percre felfüggeszti az ülést.

talmas ur már az ittlétünket és azt mondta, hogy gyerünk föl Bécsbe. Hát egye kutya a máját, gyerünk föl. Urak vagyunk mink: nem parancsolunk senkinek és oda megyünk, ahova küldenek. Gyerünk no emberek, lássuk Bécs falát és szent István tornyának a tetejét.

Meg is indultunk, de utba ejtettük Krassó-Szörényt (ha már megy az ember, lásson egy tájékat is), Csanádot, Aradot, Bihart. Nem úgy mentünk, mint valamely boltos, aki, ha Bécsbe akar menni, egyenest nekimegy, hanem sétáltunk, mint urak, mint játszi csapongók. Negyvenhat napig sétáltunk; nagyon jól tudom, hogy augusztus másodikán indultunk el és szeptember tizenhétadikán értünk oda. Közben csapongtunk erre is, arra is. Lippán nagy tűz volt, mikor ott jártunk, ha a legényeknek nem esnek, alighanem elhamvad a város. Igen hálás leveleket küldtek különféle hivatalok ezért utánunk Bécsbe, mert hiába, nincs párja a szegedi bakának. Már jó fiuk, mondhatom, és szerfölött ájtatosak voltak ott. Ha délután valami dologhoz emberekre volt szükségem, hiába zargattam utánuk a napos káplárt, alig talált belőlük.

— Hát ezek hol vannak már megint?

— Átmentek Radnára.

— De beléjük ütött az ájtatosság.

— Hát csakugyan — vélte a káplár.

Később tudtam meg, hogy a híres bucsus kép előtt levő vasrácsról szedgették le azokat a viaszformákat, amiket bucsujárók akasztottak oda — hogy az jó derékszíjjat viaszkolni. Istentelen betyárjait be kellett volna csukadni érte, de még arra sem értünk rá, hogy becsukjunk valakit, mert örökké sé táltunk s ha valamely oláh faluba ereszkedtünk le a hegyoldalra, a falu másik oldalán vitték föl a fátákat a hegyi erdőbe. Valami nagyon jó hírünk lehetett.

Azonban csak fölértünk azért Bécs falához, ahova Diószegtől kezdve vitt a vasút. Ott nem igen szaladnak el a lányok a katonák elől. Die enge Hosen sind falsch, aber zu lieb, mondták a Mirczlik, de az emberek sem gondolkoztak másképen. Nyoma sem volt akkor ott a magyargyűlöletnek, amit ma emlegetnek. Ha valamely magyar csapat az utcán marsolt, gyerekek szaladgáltak körülrte, kiabálva hüszkén: Teremtete matyar emperteremtete... Ünnepnep akár mily tele volt a vendéglő, a magyar katonának helyet szorítottak a jó bécsiek. Tessék, Herr Földwebl — mondta a nyájas német. I war a Soldat bei d' Deutsche-meista, hab a a schön Charga ghabt, tegradirt him aber a gworden . . .

Vidám város volt ez még akkor, de alig szokták meg a fiuk a háromkrajczáros söröket, kétkrajczáros virsliket (köznyelven nyihaha: mivelhogy lóból való) s az ötkrajczáros theákat, már megint nagyon sokáig voltunk egy helyen. Hát átszaladtunk egy kicsit Magyarországra, Bruckba. Ott mondta a király a regimentnek, hogy nagyon rég nem látott ilyen szép gyakorlatokat, amin meg Fejérváry báró annyira megörült, hogy azonnal hatszáz forintot küldött a bakának: mulassanak rajta egy nagyot. El is danoltuk egy délután a táborszernagy pénzét, amikor olyan furfangos játékokat csináltak a legények a brucki mezőkön, hogy a nézésükre jött tábornokok alig tudtak hova lenni a nagy nevetéstől.

De már ott is sokáig voltunk, hát gyerünk csak vissza Bécsbe, mert a Nagy Terka nem tud mit csinálni nélkülünk. A Nagy Terka vendéglője ott volt a Burg-színház mellett, mind csak magyar ember járt bele: testőrök, katonák, iparosok, a színház magyar gépészei, meg egy előkelő egyenruhás, sok érdemrendes ur, aki Ujházi urnak neveztetek és vadász volt — a spanyol nagykövetnek, akinek akkoriban oly hosszú neve volt, hogy a vadász ur maga sem tudta kimondani könyv nélkül. Jó magyar hely volt az, a szegedi „Profétában” bi-

A szünet után Gulner Gyula szól. Azelőtt volt tisztelete a törvénynek, szentsége az adott szónak, nem bujkáltak a miniszterek, tisztelték egymás meggyőződését s nem intéztek véres választást a politikai vezérek ellen. Következik a lezárolás órája. Az erkölcs és tisztesség harcza! Nincs itt lemondás! Tisza Kálmán régi elvei megtagadásával a nagyváradi „Rózsabokor“-ban a lemondást hirdette. De mi harcolni fogunk! Osztrák alkotmányosság nélkül nincs szövetség semmi formában s az 1898. évi I. törvényzikk 3. szakasza szerint nincs többé provizórium. Egy lehet csak: az önálló vámterület. Ehhez a magyarizáshoz Bánffy is hozzájárult, mikor a Horánszky fejtegetéseit hallgatással akceptálta. Minden politikai tisztességes fogalommal ellenkezik, hogy a kormányelnök most el akarja csavarni a tavalyi közös magyarizát értelmét a bizottsági tárgyalásban. Álljon föl, ha mer, Bánffy és tiltakozzék a kvótá-emelés ellen. (Éljenzés.) A miniszterelnök csak tagadólag rázza a fejét, de szólni nem mer! (Éljenzés.)

Hánka Oszkár: Politikai szédelés!

Gulner Gyula: Ugyanaz a férfi, a ki tárgyalta Bánffyval, Bilinszki jelenti, hogy a junktim megvolt s a magyar kormányelnök hozzájárult a kvótá-emeléshez, e miatt nem terjesztették elő a javaslatokat 1897-ben. A miniszterelnök, ha mind erre nem válaszol, nem a nemzet vezére, hanem közönséges alkusz, aki kibuvókat keres. (Taps az ellenzéken.) A nemzeti párt a legmagasabb fokú bizalmatlansággal van a Bánffy kormány ellen.

(Két nyilatkozat.)

Tisza Kálmán: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk! jobbfelől. Zajos felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Hoch! Hoch!)

Elnök: (Csenget.) Tisza Kálmán képviselő ur személyes kérdésben kíván szólni.

Tisza Kálmán: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Csakis személyes kérdésben van a házszabályok szerint jogom szólni. Szorítokozni is fogok szigorúan a személyes kérdésre.

Kubik Béla: Rózsabokor!

Tisza Kálmán: Igen, arról is fogok szólni. Én részéről már előbb is értesültem, de nem lévén benn a Házban és magam nem hallván, nem tiltakozhattam ellene, de most, miután az előttem szólott képviselő ur jónak látta egyenesen nekem fordulni, szükségesnek tartom, hogy személyes kérdésben szóljak és amellet felemlítsem azt is, hogy igen is a 67-es bizottságban és azután is a Ház tárgyalásainál az, hogy Magyarországnak önrendelkezési joga bizonyos esetekben biztosítható, esetleg vámsorompók felállításáról is... (Nagy zaj balfelől.)

Polónyi Géza: Nem esetleg! (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Tisza Kálmán: ... tökéletesen igaz, de azt

mindenki, úgy ellenzéki, mint kormánypárti, aki 67 év óta képviselőségemet ismeri, megmondhatja, hogy soha a vámsorompók felállítását nem óhajtottam, (Zaj.) és hogy Magyarország joga ahhoz legyen kötve, hogy ha maga részéről hasznosabbnak vél is más utat, azt ne választhassa, ily szűk körre Magyarország önrendelkezési jogát soha sem szorítottam. (Helyeslés jobbfelől.) Továbbá a „Rózsabokorban“, igen jól emlékszem, igyekeztem kifejteni, miért vagyok a közös vámterületnek, a kereskedelmi szövetségnek barátja. De hogy azt mondtam volna, hogy azért, hogy ezt megtarthassuk, emeljük fel a kvótát — (Felkiáltások balról: A lemondásról! Nem a kvótáról szolt!) Engedelmet kérek, azt is meg fogom mondani. Az nem a „Rózsabokorban“ volt, hanem azért meg fogom mondani. Ne méltóztassék hinni, hogy okom volna bujkálni, (Éljénk helyeslés jobbfelől.) hanem ha a kvótát nem hozta szóba a képviselő ur, bocsánatot kérek, de a nagy lármában, minthogy beszéde összekötetésében együtt volt a kettő, azt kellett hinnem, hogy engemet is ez oldalról vádol olyanokkal, amiket soha sem mondtam. Ami pedig a lemondást illeti, tudom, olvastam akkor mindjárt az ellenzéki lapokban, hogy én a lemondást hirdetem. De legyen szives a képviselő ur megnézni azt a beszédet, mely nem a „Rózsabokorban“ volt, hanem ugyanazon alkalommal beszámolóim beszédem volt. De hát mit mondtam én? Milyen lemondást ajánlottam? Például kiket hoztam fel? Bocsait, Rethlen Gábort, I. Rákóczy Györgyöt! De, hogy ez a nemzeti önérdékről való lemondás, a gyávaság lemondása volna, ezt ugyan behiznyítani soha senki sem fogja. (Zajos, hosszantartó helyeslés jobbról.)

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Tisztelt Ház! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! jobbról.) Tisztelt Ház! Akármilyen élesen és erősen beszéltek Polónyi és Gulner képviselő urak, akármily jogszerűen és igazságtalanul támadtak engem, és akármilyen messzeemenőleg, nem a tényeknek megfelelő adatokkal igyekeztek a ferde helyzetet számomra megteremtteni: a megadott körülmények közt a mérsékletnél maradok, mint már egyszer említettem. (Éljénk helyeslés jobbról.) Nem lévén szó arról, hogy a kiegyezés kérdését tárgyaljuk, csak egyszerűen arról, hogy az indemnitásról szóló törvényjavaslatot a bizottsági jelentés alapján, vagy az osztályok annak idején teendő jelentése alapján tűzzük majd ki érdemleges tárgyalásra: részéről kérem, méltóztassék hozzájárulni ahhoz, hogy a javaslat annak idején az osztályok mellőzésével tüzessek napirendre. (Zaj a szélső baloldalon.) Találhatják a képviselő

zónosan több német szó hallatszik, mint a bécsi Nagy Terkánál, mert onnan a német embert egyszerűen kinézte a sok katoná. De mert nagyon jó volt ott, gyerünk hát el csak onnan is. Ugy sem láttuk még azt a várost, ahol Zrinyi Péter fejét vették, sem a tornyot, ahonnan Rákóczi megszökött. Így hát Bécs-Ujhely alá mentünk, ott mindenféle őrségeket álltunk nitroglicerines magazinok körül s föl jártunk a hegyek közé czipiteraszóra. De alig hogy kezdenék már a legényektől eltanulni a csárdást az odaváló népek, megint csak azt mondták felsőbb urak, hogy gyerünk vissza Bécsbe. De jó is volt már nagyon, mert kezdett az idő letelni. Megettük már mind a kenyeret, amit részünkre ily különböző vidékeken szórtak szét mennybeli hatalmak. Az ám, letelt az idő. Kiadták a szabadságos kis könyvet és ismét sikojtozva ment az vason az bagony — hazafelé. Akik ottmaradtak, sirtak; akik eljöttünk, sirtunk. Az ember ily hosszú idő alatt puskájával, kardjával úgy összenől, hogy bármiként vágyik is el tőle, az utolsó pillanatban sajnálja odahagyni. (Ugyan kinek a kezébe jut majd?)

Ime, három évi csavargás története. Ugy hirtelen ötlik az eszembe ez az egész elve-

szett három esztendő, hogy ép ujonczok haladnak befelé az utcán, az ablak alatt. Ők majd csak most látnak hozzá a kenyérevéshez, bár mostanában már nincsenek olyan szétszórt kenyérek, mint amilyen a mienk is volt. Haladnak hát befelé a falusi, tápéi legények danolva. A legeredetibb regruta-nóta kél az ajkukon, amit csak valaha hallottam:

Október ötödikén itt hagyom a hazámat.

Október ötödikén itthagynom a rózsámat.

Jónak találták testömet,

Azért visznek el engömet,

Ez a csalfa, hamis világ így szakít el engömet.

No, el nem szakít, legények, csak egy kicsit megjárta. Majd hazaértek idővel ti is s tünődhetek rajta majd, mint most én, hogy hova lett a három esztendőtok. Ki adja vissza? Senki. Mi maradt belőle? Semmi.

Nem igaz. Maradt egy blouseom, most is abban irok. Csak ép a fölálló gallérját hajtotta le a szabó és mindjárt igen alkalmas házikabáttá vált. Nagyon szeretem. Lám, milyen régi és még mindig megvan. Kicsit drága ugyan, három esztendő volt az ára. Azonban hiába, a jó posztókat drágán kell megfizetni...

Tömörköny István.

urak ezt nevetségosnek, s a saját taktikai szempontjukból hátrányosnak is, ismétlem, sajnos, a körülmények olyanok, s így még sokszor fogom ismételni, hogy az adott körülmények közt az ország érdeke parancsolja, hogy beugratásiczelzátanak eleget ne tegyék. (Éljénk helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Bilinszki! Bilinszki!) Nem fognak engem semmi körülmények közt egy szó, egy nyilatkozat provokálásával arra vinni, hogy önknek kedvük szerint, úgy amint már másnál példa van reá, a saját a róka szájába lehullatni engedjem. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Van nekem elég bátorságom ahhoz, hogy eltűrjem a vádakat, elhallgassam a rágalmatokat. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) mikor tudom, hogy azt az ország érdeke kívánja. Önknek, urak, könnyű itt támadni és vádolni, a felelősség az enyém minden körülmények között. (Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon.) A felelősséget hordozni önk nem hivatottak. Akárhogy alakulnak a dolgok, a hibás, az elítelt, a kormány lesz. (Nagy zaj.) Már most, ha az úgy van, akkor a felelősség tudatában én állapítom meg azt, mit mikor, hogy és miként mondok, mit teszek és mit nem teszek. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Ily körülmények közt az urak megpróbálhatják, hogy ezen törvényjavaslatnak a Házban való napirendre tüzése ellen obstruáljanak, küzdelmet folytathatnak az ellen is, hogy ezen javaslat esetleg első januárra se legyen törvény; de akármily méltóztatnak csinálni, nekem van bátorságom a magyar állam érdekeinek szem előtt tartásával szembe állani, akármilyen erővel, akármilyen fegyverekkel küzdenek. (Hosszan tartó helyeslés és taps a jobboldalon.) Minden körülmények közt, akárhogy alakulnak a viszonyok, első köteleességemnek tartom az ország érdekét tartani szem előtt és az ellenzék támadásai, az ellenzék erőltetései ezen elhatározásomtól nem fognak eltántorítani. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Mert tudatában vagyok annak, hogy a tényeknek meg nem felelőt itt nem mondtam, (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Bilinszky! Bilinszky!) akármiféle nyilatkozatokra hivatkoznak és azt a azok elmagyarázásával akarják erőltetni. (Nagy zaj.) Tudatában vagyok annak is, hogy álláspontomat, elhatározásomat, törekvésemet, programomat egy nagy többsége e Háznak helyesli. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbalon.) Alakuljanak akárhogy a körülmények, mondhatnak önk akármily, tiszta tudatában vagyok én és annak tudatában vannak önk is, hogy az ország nagy többségének helyeslése velünk van. Ennek tudatában maradok, állok és álláspontomat megvédem, megvédem önk ellen, mindig az ország érdekeit tartom szem előtt. (Éljénk éljenzés és taps a jobboldalon. Hoch! Hoch! a szélsőbalon.)

Elnök: A vitát bezárom. Következik a szavazás, a kérdés az, elfogadja-e a Ház az előadó ur javaslatát? Minthogy erre a kérdésre husznál több képviselő névszerinti szavazást s egyszerűsmind a szavazás holnapra való halasztását is kérte, a szabályok értelmében a szavazás holnapra marad.

KÜLFÖLD.

Kormányválság Romániában. Cantacuzéne pénzügyminiszternek folytonos betegeskedése következtében elkerülhetetlenné vált a visszalépése. Sturdza miniszterelnök ezután kabinetjét rekonstruálni kívánta és felhívta Aureliant és Statescut, hogy lépjenek be kabinetjébe. Mindketten készen nyilatkoztak erre, belépésüket azonban ahhoz a feltételhez kötötték, hogy a dissidens-párt térjen vissza a többségbe. De a vezérek e szándéka meghiúsult, mivel — és ezt egy felhivatalos jegyzék nyíltan ki is jelenti — a dissidens-párt követelte, hogy Sturdza lépjen vissza a párt vezetőségétől, amibe a miniszterelnök természetesen nem egyezett bele.

A bolgár hadügyi tárcza. A hadügyminiszter-válság még mindig nincs véglegesen elintézve. Az már bizonyos, hogy a mostani hadügyminiszter nemcsak a miniszteri tárczától fog megválni, hanem a hadseregtől is. A válság csakis azért huzódik oly soká, mert amint az oroszok a válság híret megtudták, azonnal közbeléptek, s minden befolyásukat felhasználták, hogy a hadügyi tárcza az ő kiválasztottuk kezébe adassék. Az oroszok a hadügyi tárczát egyik emigranstsiztnak, vagy Gruevnek, vagy Benderevnek szánták, s bolgár részről eddig csakis azért makacszkodtak az oroszokkal szemben, mert egy emigrans tiszt hadügyminisztersége katonai forradalom kitörését vonná maga után.

A kiegyezés.

(Az osztrák kiegyezési bizottság ülése.)

Bécs, október 17.

A kiegyezési javaslatok folytatólagos tárgyalása során *Schlesinger* képviselő a valutakérdést a kiegyezés legfontosabb részének mondja és attól tart, hogy a bank paritásos vezetése kizárólag a magyar spekulációnak fog javára válni, ami majd Ausztriára nézve megdrágítja a pénzt. A készpénzfizetések megkezdése óriási terheket ró a népre. Ausztria 1892 óta 428 millió forint adósságot csinált. Azután behatóan foglalkozik a szónok az aranyvaluta kérdésével, ellenzi az aranyvalutát és védi a maga pénzügyi elméletét.

Kaizl dr. pénzügyminiszter néhány bevezető megjegyzés után a kvóta-kérdésről beszél. A kvóta nem tárgya ugyan e bizottság tanácskozásainak, de szoros kapcsolatban áll velük. Amint már egy ízben mondotta, nem tulajdoníthat a kvótának olyan jelentőséget, amilyent mások neki talán tulajdonítanak, de kétségtelen, hogy a kvóta fölött való tanácskozások eredménye inkább erkölcsös, mint anyagi jelentőségű az egész kiegyezésre nézve. Általánosságban egyetért azzal, amit *Bilinski*, *Falkenhayn* és *Auspitz* képviselők mondtak. Az obstrukciónak nevezett parlamenti viszonyok következménye, hogy a junktimot úgy, ahogy eredetileg tervezték, nem tarthaták fenn. Nálunk provizóriumot hoztak, Magyarországon megalkották az 1898. évi I. törvénycíkket, amelynek következtében a kormány kénytelen volt a javaslatokat betérjeszteni, anélkül, hogy legalább a kvótára nézve megállapodtak volna. A miniszter úgy véli, hogy ez nem legrosszabb következménye ama parlamenti eseményeknek; vannak még rosszabbak is. Meg kell különböztetni az első és az utolsó junktimot. Ő csak ahhoz csatlakozhatik, hogy az utolsó junktimot fenn kell tartani, anélkül, hogy belemeane annak az elbírálásába, hogy úgy kellett volna-e cselekedni, amint *Auspitz* képviselő javasolta. Az az egy azonban bizonyos, hogy a kiegyezési javaslatoknak most való sima elintézése a kvóta-kérdés kedvező megoldásának feltétele. 1878-ban és 1887-ben könnyebb volt a kvótakérdés megoldása, mert akkor fentartották a statusquot. A miniszter utal továbbá arra, hogy Ausztria részére nem egyszerű költségszámítás alapján kér kedvezőbb kvótát, mintha az a fogyasztási adék átutalásából származó áldozatokon alapulna, mert ez a mai kvóta megkövesedését jelentené. Ellenkezőleg, úgy vélekedik, hogy a magyar kvóta emelését azzal kell megkölni, hogy Magyarország 1867. óta közgazdaságilag és pénzügyileg jobban haladt. Azok az előnyök, amelyeket Magyarországnak az átutaló törvény nyújt, csak — úgy mondhatná — oldaltámaszul szolgálhatnak, de semmi esetre sem főindokul a kvóta emelésére.

A bankkérdésre áttérve, azt mondja a miniszter, hogy feltűnt neki, hogy *Auspitz* képviselő, akinek fejtegetéseit kiváló tárgyilagosság jellemzi, kijelentette, hogy a paritás már az 1878-iki bankstatutumban teljesen érvényesül. Tu-

domásul veszi ezt az állítást és ha most a kiegyezési javaslatok rendelkezéseit szemügyre veszi, azt kell mondania, hogy a paritás nagyrészt már 1878-ban jutott érvényre és most már csak egy kis maradékát kell keresztül vinni. Ez a kis maradék nem lehet ilyen nagy támadásoknak a tárgya. Ha dr. *Gross* azt állítja, hogy hallatlan dolog, ha valaki főtanácsos lehet, akinek részvényei nincsenek, nyilván figyelmen kívül hagyta a XXXII. cikknek azt a rendelkezését, amely szerint csak az lehet főtanácsos, akinek legalább 25 részvénye van. A paritás dolgában mindenekelőtt az a kérdés, hogy az osztrák-magyar bank szempontjából politikáról vagy a részvényesek érdekében szolid ügykezelésről van-e szó? Ha az utóbbi áll, akkor nyugodtak lehetünk afelől, hogy a bankigazgatóság Magyarországon szintén igyekezni fog nemcsak nagyobb kamatokat fizetni, hanem tőkét üzletszerűen forgalomba hozni. Az urak bizonyára emlékeznek még arra, milyen sötét jóslatokat fűztek az 1878-iki bankstatutumhoz. Mi teljesült ezekből a jóslatokból? Jóformán semmi és az akkori statutum mégis csak veszedelmes kísérlet volt. Ma a paritás fejlesztése kisebb jelentőségű és korántsem lehet neki olyan fontosságot tulajdonítani, amilyent neki tulajdonítanak. Nehéz küzdeni az ellen az argumentum ellen, amelyet *Gross*, mint *Anspitz* képviselők felhoztak, s amelynek lényege az, hogy az osztrákok mindig a leggyöngébb és legerélytelenebb emberek. *Uraim!* — mondja a miniszter — ha ezzel a gondolattal megyünk bele a javaslatok tárgyalásába, akkor egyáltalán soha sem számíthatunk sikerre a kiegyezésben. *Auspitz* képviselő joggal utalt arra, hogy nem helyes, hogy a magyarokat mindig gazdaságilag tudatlan és tapasztalatlan embereknek tüntetjük fel, szóval, ha úgy beszélünk róluk, hogy ha ő mondaná, bizonyára megélnének érte. Hogyan állíthatja ugyanez a képviselő, hogy a magyarok a főtanácsban csak strohmannokkal képviseltetnék magukat? A kormánybiztosok tiltakozási jogáról azt mondták, hogy az most kevésbé szükséges. A miniszter úgy véli, hogy épen most van kiváló fontossága a kormánybiztosok veto-jogának, amikor arról van szó, hogy a bankot a helyes utra, a készpénzfizetések megkezdésének előkészítésére szorítsák és ez az időszak *Auspitz* képviselő nézete szerint talán az új szabadság lejártáig fog kiterjedni. Felvetették azt a kérdést is, miként alakulnának a dolgok, ha a kormánybiztosok ellenkező nézeten volnának. Ez az eshetőség nyilván csak a hitel megszabására vonatkozik. Épen itt illetékes az igazgatóság. Az osztrák biztos ilyen esetben az osztrák igazgatóságnál tiltakozhatik, a magyar biztos pedig csak a magyar igazgatóságnál. Konfliktus tehát a biztosok között nem támadhat. Ami a „kizárólag” szó ellen emelt kifogást illeti, arra figyelmeztet a miniszter, hogy ennek a szónak a felvételét épen a bank kívánta. Különbösen az a nézet áll fenn, hogy az igazgatóság a hitelszabásra nézve már most sem tesz előterjesztést a főtanácsnak, hanem erre nézve maga határoz. Egyébiránt ez a szó „kizárólag” a hitelmegszabásra és nem a hitelnyújtásra vonatkozik. A hitelnyújtás dolgában a főtanács hatásköre változatlan marad és semmi sem áll utjában annak, hogy a főtanács vagy annak képviselőjében a vezetőikár azt mondassa, hogy ez vagy amaz a hitel tovább nem engedélyezhető. Ha *Gross* képviselő az igazgatóság új hatáskörét a banknak Magyarországra való kiszolgáltatásának mondja, erre azt feleli a miniszter, hogy akkor nem lett volna szabad megalkotni az 1878-iki statutumot, mert már annak a bevezetésében is az áll, hogy mind a két államnak joga van önálló bankot létesíteni vagy egy bankra nézve szövetkezni. Ez a két állam paritásának és ezzel a bank paritásának teljes elismerése.

A miniszter hosszabban polemizál az eddigi szónokokkal és részletesen nyilatkozik a kamatláb emelésről, a nyolczvanmillió adósságról, az ázsio-nyereség kérdéséről, a tizkoronás bankjegyekről, majd a közvetett adókról, a cukoradóról és a szeszadóról.

A vám- és kereskedelmi szövetséget illetőleg

konstatálja a miniszter, hogy az kétségtelenül kedvezőbb, mint a tíz év előtti. Ha a magyar iparpolitikát hozzák szóba, kéri a miniszter, gondolják meg, hogy az osztrák kormányoknak oly szabad keze van, mint a magyarnak iparpolitikájának tekintetében.

A miniszter után *Steinwender* és *Verkauf* beszélt, mire az ülés véget ért. A jövő ülés holnap este 7 órakor lesz.

TÁVIRATOK.

A bécsi zsidók tiltakozása.

Bécs, október 17. A kereskedő-egylet helyiségében ma este a bécsi zsidó választók népes gyűlést tartottak, amelyen a kerületi iskolatanácsnak ama határozata ellen akartak tiltakozni, hogy a nép- és polgári iskolákban a tanulókat vallás szerint elkülönítik. Határozati javaslatokat nyújtottak be, amelyeknek egyike a tanács eljárását törvénytelennek nyilvánította, mert a törvény nem ismeri a tanulókat vallás szerint való elkülönítését. Egy másik a tanács rendeletének eltörlését kívánta és egyúttal tiltakozott az ellen, hogy a felekezeti iskolákhoz visszatérjenek. Ez utolsó pont ellen kifogást emeltek a zionisták — még pedig oly hangosan, hogy a kormány képviselője többször föl akarta oszlatni a gyűlést. Végre a többség a zionisták tiltakozása és Pfüjli-kialtásai dacára is elfogadta a benyújtott javaslatokat. A termet rendőrség őrítette ki.

A német császár keleti útja.

Berlin, október 17. Az Alexandriában elfogott anarchisták elleni vizsgálat kiderítette azt, hogy nemzeti közösséskövő szövetkezet létezik, amely államfőknek, első sorban II. Vilmosnak meggyilkolását tűzte ki céljául.

London, október 17. Alexandriából táviratoztak: Eddig tizenöt embert tartóztatottak le, akiknek részük volt a Vilmos császár ellen tervezett összeesküvésben. Mind a tizenöt ember olasz. Az összeesküvőknek eredetileg az volt a tervük, hogy egy kairói szűk utcában szobát bérelnek s az ablak alatt elhaladó császárra levelik a bombákat. Amikor a császár lemondott egyiptomi utazásáról, az egyik összeesküvő matróznak szegődött egy Palesztinába vitorlázó hajóra. Mult szombaton kellett volna Palesztinába utaznia s a bombát Jeruzsálemben csempésznie, ahol a német templom beszentelése alkalmával akarta a merényletet elkövetni.

Berlin, október 17. A „Nordd. Allg. Ztg.” megerősíti azt a hírt, amely Alexandriából angol forrásból kelt szárnyra, hogy Vilmos császár ellen merényletet terveztek, és azt mondja, hogy a letartóztatottnál talált iratok semmi kétséget sem hagynak az iránt, hogy meg akarták Vilmos császárt gyilkolni. Megállapították, hogy a lefoglalt bombák nagymennyiségű lögyapottal és nagykaliberű revolvergolyókkal voltak megtöltve, úgy, hogy a robbanásnak kétségkívül pusztító hatása lett volna. Szintúgy konstatálták, hogy a gonosztevők, minthogy a tervezett merénylet kivitele Egyiptomban lehetlenné vált, megtették minden előkészületet arra, hogy a kész bombákat Jaffába vigyék, hogy ott használják fel.

Konstantinápoly, október 17.

Vilmos császár délután négy órakor a „Hohenzollern”-en a Dardanellákra érkezett.

Uj orosz hajó.

Szent-Pétervár, október 17. Nikolajevben a napokban kezdték meg a Fekete tengerre szánt nagy páncéloshajó építését, amely a „Potemkin-Konstantin, Taurisz hercege” nevet fogja viselni. A hajót 16 hathüvelykes és 14 háromhüvelykes ágyúval fogják ellátni.

A Dreyfus-pör revíziója.

Páris, október 17. A revíziót ellenző újságok élesen kikelnek amiatt, hogy a semmitőszék Dreyfusné ügyvédjének megengedte a Dreyfus-iratok megtekintését. Rochefort ezt írja: Az iratokat el fogják árulni a német császárnak s a bírakat emiatt a legkínosabb büntetés várja.

Furcsa északsarki expedíció.

Hamburg, október 17. Lerner Tivadar északsarki expedícióját, amely tegnap érkezett meg a „Helgoland” gőzösön Bremerhafenbe, nagyon különösen fogadták a hatóságok — a gőzöst és rakományát megérkeztek azonnal zár alá vették és zálog gyanánt lefoglalták. A lefoglalás alól csakis a Hagenbeck számára érkezett jegesmedvék szabadultak meg. A gőzös utasai előre távoztak a hajóról.

HIREK.

Román Miron halála.

A magyarországi görög-keleti román egyház érsek-metropolitáját, Román Miron hosszú szenvedéseitől mára virradó éjjel megváltotta a halál. Az oláh lapok nem fogják gyászkeretben tudtul adni olvasóiknak ezt a szomorú hírt, a magyarság ellenben néhány őszinte könyvet fog ejteni a román egyházfejedelem ravatalánál. És ebben van Román Miron életének kritikája.

Ő románként érezte magát testben-lelekben, de izgatni és gyűlölséget hirdetni nem tudott. Sem szószékben, sem gyülekezetben. A magyarság iránt való rokonszenvével magára vonta az oláh agitátorok haragját és amikor a hetvenéves metropolita már haláltusáját vívta, a román sajtó ekkor sem hagyott fel durva támadásaival.

Pedig mennyivel különb román volt ő a többinél! Mennyivel ideálisabb és józanabb gondolkozású és mennyivel finomabb érzésű azoknál a korcsmai politikusoknál, akik vérig szerették üldözni! A román faji érzék teljesen meg volt benne, ez az érzék azt sugalta neki, hogy fajrokonai közt terjeszteni kell a kulturát, a tudományokat. Nem a mérges üszköt. Szerette egyházát és munkálkodott anyagi és szellemi felvirágzásán. A papi szemináriumnak, a tanítóképzőnek és különböző nyugdíjalapoknak újjászervezése az ő műve volt.

Amellett szabadelvűen gondolkozott. Mikor a főrendiházban, ahol sűrűn megjelent, 1894-ben a keresztények és zsidók közt való házasságot tárgyalták, ő a törvényjavaslat mellett szavazott, ami akkor nem kis feltűnést keltett.

Egész életrajza egy tevékeny, hivatott ember pályája. 1829-ben született a biharmegyei Mézesen. Tanulmányait Belényesen kezdte meg a görög-katolikus gimnáziumban, azután Nagyváradra ment bölcsészeti tanfolyamra, majd pedig Aradra, ahol előbb a tanítóképző-intézetet, majd a hittani kurzust látogatta. Kiváló hivatást érzett magában a papi pályára, miért is belépett egy szerzetesrendbe. Később Ivacsokovics Prokop akkor még aradi püspök, későbbi szerb patriárcha oldalán működött. 1869-ben a kisjenői választókerület egyhangulag országgyűlési képviselőjévé választotta, 1868-ban tanfelügyelő is volt. Eötvös József báró nevezte ki az akkor szervezett tanfelügyelői állások egyikére, Krassó-Szörény vármegyébe, a román végvidékre. Ott való működése azonban nem sokáig tartott, mert az egyházi zsinat rövid idő múlva egyhangulag nagyvárad püspökhelyettesévé választotta meg.

Amikor a nagyszabeni érseki szék Saguna halálával megüresedett, a kongresszus Ivacsokovics Prokop aradi püspököt hívta meg az érseki székbe. Ivacsokovics helyére pedig az aradi püspökmegyei zsinat Román Miron választotta meg. Ivacsokovics nem sokáig ült szebeni érseki székében. Egy év múlva Karlócára hívták meg s helyének betöltésére ismét a kongresszus vált hivatottá. Sokan Román Mironra gondoltak, aki azonban nem akarta magát jelöltetni. Így történt, hogy az első választáson az érseki vikárius, Popea, kisebbségben maradt és Popasu János karánsebesi püspököt vá-

lasztották meg, akitől azonban a korona megtagadta a megerősítést. A kongresszus akkor új választáshoz fogott. Több sikertelen választás után végre is 88 szavazattal 51 jutott Román Mironnak. A király 1874-ben valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki Román Miron. A csernovici egyetem irodalmi működése elismerésül tiszteletbeli doktorává választotta.

Halálhíre Nagyszabentől érkezik, ahol tegnap éjjel tizenkettő órakor örökre lehunyta szeméit. Temetése csütörtöki lesz.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— A király itthon. Ő felsége teljesen visszavonultan él gödöllői kastélyában s a munkában keres feledést. A délelőtti sétáktól eltekintve, az egész napot dolgozó-szobájában tölti. A fontosabb államügyeket egy szolgálattevő őrmester hozza Gödöllőre, illetve viszi elintézetten Budapestre vagy Bécsbe. Az eddigi megállapodások szerint ő felsége e hónap végéig marad Gödöllőn s ez idő alatt csupán háromszor jő a fővárosba, még pedig hétfői és csütörtöki napokon, amikor általános kihallgatásokat ad. A hónap vége felé Gizella és Mária Valéria főhercegnéasszonyok is Gödöllőre érkeznek s a királylyal együtt hagyják majd el hazánkat. Ő felsége 30-án két napra Bécsbe utazik, honnan november harmadikán ismét visszajő Gödöllőre. Itt fogja tölteni az egész november hónapot és innen téli tartózkodásra egyenesen Schönbrunnba fog utazni.

Fiuméből táviratozza tudósítónk: Itt és Abbaziában az a hír van elterjedve, hogy a király ő felsége február elején tiznap tartózkodásra Abbaziába jön és a Villa Mandriában fog lakni. Mértékadó helyen nem tudnak erről. Annyi azonban tény, hogy a Villa Mandriát most nem akarják kiadni és ujjonnan butorzzák.

— Pápay István hamval itthon. A király egyik legkedvesebb emberét, Pápay István valóságos belső titkos tanácsost és kabinet titkárát a múlt esztendőben a bécsi községi temetőben temették el. Pápay özvegye azóta Budapestre költözött át, ahol a király a budai várbaráz-épületben ajánlott fel számára uri kényelemmel berendezett lakást. Az özvegy már férje halálakor azt szerette volna, hogy itthon nyugodjanak férje hamvai; és e kívánsága most teljesedésbe is megy. A bécsi község tanács megengedte a holttest exhumálását, a székes főváros tanácsa pedig a kerepesi-uti temetőben ingyen disz-sírhelyet jelölt ki Pápay nyugvóhelyül. Az átszállítás már legközelebb megtörténik: a korszót vasuton hozzák Budapestre és a pályaudvarból minden ünnepség nélkül viszik négyfogatu halottas kocsin a temetőbe. Itt egy lelkész szenteli be egész csendben a halottat.

— Az Eszterházy-család gyásza. Korábban, a Kaspienger partján az Eszterházy grófi családnak egy igen kedvelt tagja halt meg java férfikorában: a harminczhét esztendőes Eszterházy Feri gróf. A gróf híres volt nagy afrikai utjáról, melyet Tetscheni gróffal tett meg annak idején. Két esztendővel ezelőtt Teheránba költözött, ahonnan nagyon tekintélyes állásra nevezték ki Egyiptomba. Most kelt utra, hogy állását elfoglalja, de utközben elérte a halál. A fiatalon meghalt mágnás szomorú sorsa mély gyászba horította az Eszterházy-családot.

— Az Akadémiából. A Magyar Tudományos Akadémia harmadik osztálya ma délután, Than Károly elnöklésével ülést tartott, amelynek tárgysorozatát Farkas Gyula, az Akadémiának legutóbb megválasztott levelező tagja, nyitotta meg két székfoglaló-értekezéssel. Utána Lengyel Béla néhány gáznak a fotográf-lemezekre gyakorolt hatásáról olvasott föl, majd Rados Gusztáv, Vályi Gyula és Lóczy Lajos ültek a fölolvast-asztalhoz. Utóbbi Cholnoky Jenő, Kinában járt honfitársunknak tudományos utazásáról szóló jelentését adta elő. Végül még Mágócsy-Dietz Sándor és Flárszky Nándor dr. olvastak föl egy-egy érdekes értekezést, mire az ülés véget ért.

— A tudomány halottja. Tragikus véget ért tegnap Bécsben Petrovics Iván, Petrovics Vakusin egykori szerb pénzügyminiszter fia. A fiatal orvos

még a múlt hónap 19-én a bécsi orvostani egyetem bonczoló-termében tudományos célból egy halottat bontott föl, miközben megkarczolta a kezét. Az eset után néhány napig élet- és halál között lebegett, de a vérmérgezés okozta láz hirtelen megszűnt s az orvosok azt hitték, hogy már túl van minden veszélyen. Néhány nap előtt azonban czombján és tüdejében újból mutatkoztak a vérmérgezés tünetei, még pedig oly súlyos mértékben, hogy a fiatal Petrovics megmentéséről szó sem lehetett. A beteg állapota minsúlyosabbra fordult és tegnap iszonyu kínok közt meghalt. A megtört apa mindvégig ott virrasztott fia betegágyánál és nyolcz nap óta csak egy karosszéken aludt egy-egy negyedórásckát. A holttestet Belgrádba fogják szállítani.

— A trainer komája. Romwalter, Ottó főherceg versenyistállójának trainerjét nagy tisztesség érte. Kis fia született s az új jövevénynek a fenséges gazda, Ottó főherceg lett a keresztapja. Romwalter régi, hü embere a főhercegnék, aki ügyességeért és szimpatikus megjelenéseért igen kedveli őt. A fölajánlott keresztapaságot szívesen fogadta el s a csütörtöki tartandó keresztelón valószínűleg jelen is lesz Salmhmf-Marcheggben. Ha esetleg nem mehetne el, akkor képviselteti magát. Romwalterék persze most usznak a boldogságban.

— Sikkasztó hivatalnok. A bécsi rendőrség táviratilag értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy egy Maisels nevű huszonegy éves bankhivatalnok Brailában tizenkétezer forintot elsikkasztott és megszökött. Középnagyságu, vézna termetű, barna haju, kis hajszu ember, aki valószínűleg Grün Márkus és Zsigmond nevű barátjaival együtt utazott el Brailából.

— Kitéltt magyar lap. Az sem mindennapi dolog, hogy Magyarországból egy magyar lapot kelljen kitéltani. A New-Yorkban megjelenő „Népszava” című újságot érte ez a sors. Már régóta figyelték itthon, hogy ez a tengerentúl megjelenő magyar lap olyan cikkeket ír Amerikába tévedt honfitársainknak, amelyekkel rászolgált arra, hogy kitéltés Magyarországból, sőt egy időben ki is tiltották. Ennek azonban semmi foganatja sem volt, mert hamis czimszalagokkal, meg más amerikai lapokkal mégis becsempésztek a „Népszava”-t. A legujabban érkezett száma azonban olyan tiszteletlen hangon irt a királyról, hogy a behozatali tilalmat ezután igen szigorúan fogják végrehajtani a postahivatalok, s az ellenségeskedő újságnak mindenképen lehetetlenné teszik, hogy betolakodjék hozzánk.

— Török brigantik. Fiuméből írja levelezőnk: A Smirna mellett levő Buggiában néhány nap előtt eltűnt Tarcu Konstantin, egy odavaló vagyonos vállalkozó tizenkétesztendőes fia. A fiucska reggel biciklin hagyta el a szülői házat, de estig sem tért vissza. Aggódo hozzátartozói mindenütt keresgették, de sikertelenül. Másnap a szülők címére levél érkezett, melyből megtudták, hogy a kis Konstantin rablók kezébe került, akik százötvenezer frank váltságdíjat követeltek érte. Az esetet nyomban bejelentették a smirnai kormányzónál, aki egy század katonaságot küldött Buggiába a brigantik üldözésére. A gyermekéért remegő család ezer török lírát (22000 frank) küldött a rablóknak, de azok visszaküldték a pénzt azzal az üzenettel, hogy ők nem kofák, akik alkudoznak. Üzenetükre a család nagyobb összeget akart nekik küldeni, de ezt nem lehetett a rablóknak kézbesíteni, mert a katonaság elől elrejtőzködtek.

A gyermek-rablást követő harmadik napon a fiucska váratlanul és teljesen épen betoppant szülei házába. A három rabló közül ugyanis kettő elhagyta rejtekhelyét, hogy élelmet szerezzen he s a kis foglyot harmadik társuk őrizetére bízták. Ennek figyelmét azonban a kis Konstantin valamiképp kijátszotta s egy őrizetlen pillanatban fölkapott vasparipájára és hazakarikázott, roppant örömet szerezve szülőinek. — Az erélyes üldözés egyéb-iránt sikerre vezetett s a három briganti ma már a börtönben ül.

— Valódi Jaeger tanár-féle normál-alsóruhákat (Benger gyártmánya) kötött és szövött gyapju-árakat ajánl Hayek Adolf Szervita-ter „a vadászokhoz”.

Napirend.

Naptár: Kedd, október 17. — Római katolikus: Lukács ev. — Protestáns: Lukács. — Görög-ország: (október 7.) Tamás ap. — Zsidó: Marcheschvan 2. — Nap két 6 óra 8 perczkor reggel, nyugszik: 4 óra 49 perczkor délután. — Hold két: 9 óra 52 perczkor reggel, nyugszik 6 óra 12 perczkor délután.

A miniszterelnök nem fogad.

A földmivelésügyi miniszter fogad d. u. 4 óra.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig. Országosképtár az Akadémiában nyitva 9 órától délután 1 óráig.

A „Hódoló díszfelvonulás”, Eisenhut Ferenc óriási körképe Városliget, Andrassy-ut végén, látható reggel 9-től este 6 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekek jegy 30 krajczár.

A sterling-gyár.

Az angol pénz miatt tegnap Budapesten le-tartóztatott rajzoló és kedvese aligha lesznek kellemes vendégei a rendőrségnek. Ugy látszik, mintha sokkal többre becsülte volna a rendőrség ezt a jó fogást, mint a mennyit valóban megér. Mert a tegnap erősen megnagyított sterling-gyár, mintha annyira megfogyott volna, hogy apróságos bankoműhelynek se igen nevezhetni. Az Andrassy-uti villából is egyszerű kis lakás lett, a bankjegy prések pedig olcsó fotográfia és fényképsimiló-szerkezeté váltak.

Jobst Jozefin volt orfeumi tag, aki legutóbb Westerfield Jenny grófnőnek adta ki magát és Bartai Gyula név alatt szereplő kedvese, Schwalbe Lipót, a bankgyár tulajdonosai, meglehetősen szigorú korlátok közé szorult anyagi helyzetben voltak. A hölgy, akiről azt beszélték, hogy az Andrassy-uti Bulyovszky-villát megvette, csak annyi összeköttetést tartott a szóban forgó értékes kis ingatlanhoz, hogy ebben volt egy nem épen tágas lakása, amelyet mérsékelt pontossággal fizetett. Néha kocsi-kázott is, de ilyenkor ugyan csak alkudozott a kocsi-szal. Hogy a közép Európát immár négy év óta elárasztó angol hamis papírpénzekből, amelyeket illetékes vélemények szerint, csak a kedvese gyárthatott, mit csinált, most még nem tudják, de olyan sok pénzből ilyen keveset szerezni nem nagyon szoktak.

Schwalbe Lipót a Dembinszky-utca 52-ik számú házában egy fényképszéknél alig tíz négyszög-méternyi kis helyiséget vett ki rajzoló műteremnek és a lakbért még fogyatékosabb pontossággal fizette, mint a barátja. Palkovics, a fényképező legalább azt mondja.

A helyiséget állandóan zárva tartotta, s ha a közvetlen közelben levő vízvezetékhez ment, akkor is ráfordította a kulcsot az ajtóra. A fényképező soha sem volt a műteremben, állandóan vidéken járt megrendelések után. Inasa, Mannheimer Viktor vette föl itt a megrendeléseket, aki nem sokat törődött Schwalbe Lipót műtermének titokzatosságával.

Ennek a helyiségnek ablaka sincs, mert fölülről kapja a világosságot, így az inas kíváncsiságból se nézhetett be: mit dolgozik Schwalbe Lipót. Azért sem igen figyelhették meg, mert rendszeren délután öt-hat óra tájban jött, amikor a fényképezési irodában már senki sem volt s nagyon ritkán fogott a „munkához” korábban. Állandóan két fiatal ember tarsaságában jött, az egyik Manquette Lajos volt, akit Troppanban a huszonnyolcz font sterling hamis bankjeggyel elfogtak, a másikat még nem sikerült a rendőrségnek kinyomoznia.

Manquette egy év óta lakik Budapesten. Dolgozott a Wottitz, a Freund, a Herbst és a Lovics-féle czinkografus műhelyekben. Mindenütt szorgalmas embernek tartották. Közben angol és francia leczkéket is adott. Néhány hónapja, mikor a Lovics-féle üzletből eljött, azt mondotta, hogy maga nyit czinkografus műhelyt, és hosszú haját levágatta.

Egy izben hazajött Palkovics fényképező a vidékről s találkozott albérlőjével, Schwalbeval.

— Mért dolgoznak az urak olyan titokzatosan?

— Három színre czinkografálunk s ennek a titkát, amint fotografus létére maga is tudja, van csakunk féltünk.

Október másodikán felszólították Schwalbét,

hogy fizesse meg a félhavi lakbér fejében járó tíz forintot.

Schwalbe Palkovicsnál napról-napra halasztotta a fizetést s a múlt hét első napján azt az ajánlatot tette a fényképezőnek, vegye meg a gépeit. S ekkor fel is nyitotta az ajtót. A helyiségben egy közönséges fotografáló gép volt néhány lemezzel és egy simító-gép, továbbá néhány illusztrált német lap. Mindössze hatvanöt forintot kért a két szerkezetért, de az alkuból nem lett semmi.

Schwalbe egy fényképezési géparushoz fordult ezután, aki szerdán reggel megvásárolta a holmit harminczöt forintot.

Délután három órakor a géparus kocsija odaállott a ház elé és Schwalbe Manquette segítségével levitte a gépeket és lemezeket. Épen ekkor jött Mannheimer Viktor inas a műterembe és vissza akarta vinni a lehordott tárgyakat, mert Schwalbe a félhavi bérral még tartozott.

— Majd elmegy! kiáltott rá Manquette.

Mikor pedig a fiu ránczizálni kezdte a kocsi rakományát, Manquette úgy melbe ütötte, hogy el-elbukott. A gyermek esés közben véletlenül elkapta a fiatal ember felöltőjét s ennek zsebében revolvert pillantott meg, amelyet azonban Manquette rögtön eltakart a kezével.

Mannheimer Viktor elszaladt Palkovics közel levő lakására, hogy a szökevény albérlő feltartóztatása végett elhívja, de mire visszatértek, Schwalbe és Manquette a kocsi-val együtt eltűntek az utcából.

Azóta nem is látták őket a tájékon és titokzatos műhelyükben néhány újság maradt csak.

Tegnapelőtt Bérczi kapitány megjelent a Dembinszky-utca 52. száma alatt, kikérdezte Schwalbe volt házigazdáját, megnézte a szobácskát, amelyben állítólag a sterlingeket gyártották, elvitt néhány darab papírost, azután lepecsételte a helyiség ajtaját.

Ma délelőtt Bérczi kapitány ismét ott járt, de megint csak a helyiséget nézte meg. Nem vitt el semmit. Ott maradtak az illusztrált lapok.

Hogy a pénzhamisítás gyanújából mennyi a pozitív dolog, azt Bérczi kapitány tudhatja csak. De fényképezés véleménye szerint bankjegyet fotografálással hamisítani nem lehet. Legfőkébb az történetet a folyton zárt helyiségben a fényképező szerkezetével, hogy a bankjegyet ráfényképeztek egy nyomtatásra alkalmas kólpra, amelyet aztán kivéstek, vagy valami vegyi szerrel kielestek.

Ehhez azonban a gépen kívül kólpa is kellett volna, azt pedig nem találtak, valamint nem találták meg a nyomógépet sem.

Igy, ha Schwalbeék bankjegyet hamisítottak, azt még Budapestre jövetelük előtt tették s most a hamis pénzt csak értékesíteni akarták.

Ámbár, ha nagyban folyt a mesterség, érthetően, hogy miért voltak olyan zilált anyagi helyzetben, hogy tíz forint lakbér miatt szökniök kellett. Holott tudhatták, hogy emiatt a rendőrséggel is meggyűlik a bajuk, amit nem tarthattak valamikivánatos dolognak.

A rendőrség azt hiszi, hogy az egész szökés csak ravaszsgából történt, hogy az esetleg támadt gyanút idejében elhárítsák magukról.

„Egy királyrege.”

— Rudolf trónörökös regénye. —

Szenzációs hírt hozott a „Berliner Tagblatt” mai száma: Brucks Ottónak, a müncheni udvari opera énekesének felesége, regényt írt a megboldogult trónörököséről, amely az udvar és az osztrák legmagasabb arisztokrácia milieujében játszik s amely „Egy királyrege” címmel legközelebb Lipcseben kerül ki a sajtó alól.

Ezt az irodalmi hírt nem csak a regény tárgya teszi szenzációssá, hanem az írója is. Brucks felesége ugyanis nem más, mint Larisch György grófnak, Osztrák-Szilézia egyik leggazdagabb földbirtokosának elvált felesége, aki husz esztendői házasság után most két éve hagyta el férjét, hogy Brucks bajor királyi operaénekes felesége lehessen s aki, mellékesen mondva, öt gyermekét hagyott Larisch gróf házában.

Ezek azonban kevésbé érdekes körülményei az írónő életének. Az, ami a könyvnek különös érdekességet és jelentőséget ad, a szerzőjének királynénkhöz való közeli rokonsága. Brucks Mária unokahuga volt boldogult Erzsébet királynénak.

Ennek a rokonságnak a története a következő: Lajos bajor herceg, a királyné legidősebb bátyja, két izben nősült. Mind a kétszer színésznőt vett el. Első felesége Mandel Henriette volt, aki 1891-ben halt meg; halála után a müncheni Barth Antoniet vette el a hatvanegy éves herceg.

Brucks Mária asszony a hercegnék Mandel Henriettel kötött házasságából származott és az anyjának ajándékozott Wallersee bárói czimet rá is átruházták.

A fiatal leány nagy föltűnést keltett csodás szépségével, és egyéniségének bájjával mindenki szívét megnyerte. Tizenhét éves korában bemutatta apja a királynénak Münchenben és mindjárt első látásra annyira megtetszett felséges nagynénjének, hogy magával vitte a bécsi udvarba.

Az osztrák császári udvar káprázatos légkörébe átléptetett leány megjelenése nagy szenzációt keltett az udvar és a magas arisztokrácia körében. Anyai ágról való polgári származása dacára, királyi pártfogójára való tekintettel, szívesen nyitottak előtte ajtót mindenütt és rövid idő alatt annyira beleélt szerepébe, hogy a legfényesebb vérbeli főhercegnőket is tul-ragyogta.

Ez a hetvenes évek közepén történt, mikor a királyné egészségének és életkedvének teljesen birtokában volt és nagy szenvedéllyel foglalkozott a lovaglósporttal. A gödöllői vadásztársaság legmerészebb lovasa mindenkor ő felsége volt és árkon-bokron való akadályugrásain a fiatal Mária grófnő mindenkor közvetlen kísérője volt.

A magas pártfogás alatt álló hölgynek természetesen hamarosan akadt kérője is és Larisch György gróft, az osztrák Larisch-Mönnich-család egyik ágának tagját érte az a szerencse, hogy megnyerte a bájos leány kezét. Az esküvőt 1877-ben október 20-án tartották meg Gödöllőn. Az esküvő után Larisch grófné palotahölgye lett a királynénak és diszhölgye a bajor Terézia-rendnek.

A Larisch grófi palota csakhamar gyülekező helye lett a fiatal mágnáshölgyeknek és uraknak. Gyakori vendég volt itt Rudolf trónörökös is, még azután is, hogy megházasodott, a trónörökösné azonban egyáltalában nem érintkezett Larisch grófnéval.

Itt ismerkedett meg és itt találkozott Rudolf Vecsera Máriával s a grófné tudott is a köztük levő viszonyról, amiről akkor még senki sem tudott semmit.

Mikor a mayerlingi katasztrófa megtörtént, a felségek Larisch grófnét tették felelőssé a történetekért. A grófné ekkor, hogy igazolja magát, könyvet akart kiadni, amelyben leleplezze az egész történetet. Ennek a könyvnek a teljes kézírata egy kiadó kezében volt már, a királyné egy bizalmasa azonban értesült a dologról és a felséges asszony megbízásából magához váltotta a kéziratot; azonfölül a grófnénak bizonyos évi járadékot is megállapítottak, mintegy kárpótlásként azért a haszonért, melyet a könyv megjelenéséből húzott volna. Természetes, hogy ezek után minden összeköttetés megszakadt az udvar és a grófné közt.

Igy teltek-multak az évek, a grófné csöndesen, elrejtve élt sziléziai birtokán. Bécsből, állítólag, örök időkre száműzték.

A múlt esztendőben aztán megint beszéltek róla, mikor Larisch gróftól elvált és Bruckshoz ment nőül. Ettől az időtől fogva Münchenben élt. Hogy volt-e vagyona és fölvette-e a királyné apánage-át, azt nem tudja senki.

Most aztán az a hír jött Münchenből, hogy ismét ki akar adni egy könyvet. Egy regényt „Királyregét”, mely a legmagasabb körökben játszik. Miféle rege lehet az?

Nyilván az először ki nem adott könyv másodikként kiadása. Európaszerte feszült érdeklődéssel várják a könyv megjelenését. Különösen Bécsben: Nagyon valószínű azonban, hogy a második kiadás sem fog napvilágra kerülni.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Nemzeti Színház.** A Nemzeti Színház igazgatósága Malonyai Dezsőtől egy „Félemberek” című színművet fogadott el előadásra.

* **Pálmai Ilka** itthon. Bécsi vendégzereplésnek befejezése után Pálmai Ilka hosszabb ideig vendégzerepleni fog a Magyar Színházban. Erre vonatkozólag tegnap állapotodott meg Beöthy Lászlóval, a Magyar Színház igazgatójával.

* **Premiére a Vígyszínházban.** A Vígyszínház legközelebbi ujdonsága, mint már említettük, Arthur W. Pineronak a „Jókedvű barátok” (The Magistrate) című bohózata lesz. A darabnak október 28-án, péntekhez egy hétre, lesz a bemutatója.

* **Operaház.** A magyar királyi Operaházban holnap, kedden a hirdett „Aida” helyett „She” kerül színpadra. Az „Aida”, mely holnapról Vasquez grófné rosszulléte miatt marad el, csütörtökön fog előadásra kerülni. Szombaton, ez évadban először adják elő Sztojanovics Jenő eredeti dalművét a „Ninon”-t és vele ötvenedszer Mádernek „A piros cipő” című balletjét, mely Bécsben olyan vonzó erővel bír, hogy majdnem minden héten kétszer van műsoron.

* **Magyar művész külföldön.** Németországban, mint nekünk írják, nagy feltűnést kelt mostanában énekművészetével és szépségével is egy magyar leány, a brassói születésű Gmeiner Lola. Őnálló hangversenyeket adott Berlinben, Frankfurtban, Kölnben és több más nagyvárosban. A télen Budapesten is fog énekelni egy kamara-zeneestélyen.

* **Komáromy Mariska a Magyar Színházban.** A Magyar Színház színpadán meleg fogadtatást öngönöztek ma délelőtt Komáromy Mariskának. A művész ma jelent meg először próbán és amint a színpadra lépett — ahol éppen a „Gésák”-at próbálták — szívből fakadó, harsány éljenzés fogadta, a zenekar pedig tust huzott. Nem volt ez előre betanult, a fekete táblán hirdett fogadtatás. Az igazgató nem is volt jelen a színpadon és Sziklai Kornél mondott üdvözlését ennyit:

— Gyerekek, itt van a mi Komáromy Mariskánk; nézzétek, milyen jó színben van!

Erre a tagok mind körülfogták a meglepett primadonnát, csókolgatták és együtt sirtak vele a meghatottságtól. Eközben megjelent a színpadon Beöthy László igazgató és rövid beszédben mondott Isten hozottat a művésznőnek. Ujabb éljenzés és újabb tus; azután tovább folyt a próba.

* **A Népszínház ujdonsága.** A Népszínház legközelebbi ujdonsága Rogernek, a „Jáfert 12 felesége” és a „Klári” szerzőjének operetteje lesz, „Les Fetards”, mely Párisban több száz előadást ért meg s melyet Heltai Jenő fordított magyarra.

* **Műsor-változás.** A Népszínház műsora akként változik, hogy szerdán a hirdett „Hoffmann meséi” helyett „A cigánybáró” kerül színpadra, a főszerepben Hegyi Arankával.

Jane Hading.

Nagyon kis emberek mernek néha szembeállítani Lessing és Sainte-Beuve kritikai véleményével, de egy eleven impregzióval soha. Mert Lessing — gondolja a „Ruczaháti Híradó” bírálója — tévedhetett, midőn a művészi szépet meghatározta (lévén ez fölfogás dolga), de az impregzió, aki Jane Hadingnak esténként néhány száz frankot fizet és ezenfelül európai körútjára a Laferrière-czégnél csináltatja neki a ruhákat, — az ilyen impregzió nem tévedhet.

A Jane Hading ügynöke azokra az állomásokra, amelyeket a művész utba ejt, jóelőre elküldte díszes kiállítású reklám-füzeteit, és ezekben a füzetekben Hadingnak egy telekkönyvi ingatlana (azt hiszem parkja), továbbá dolgozó-szobája, néhány toiletteje és Paul Bourget ajánló sorai találhatóak. Ámde Bourgetről tudva van, hogy soha nem jár színházba.

A magam részéről szívesebben böngészek a művésznőnek egyéni életéről, mint a műsoraiban.

És azt találtam, hogy Jane Hading igen közepes színésznő. Ma este a Somossy-mulató nézőterére (nagyon csekély számban) gyűlt közönségnek Augier „Kalandornő”-jét játszotta el. Ezzel a darabbal ma komoly művésznők nem utaznak többé. Sarah Bernhardt ma „Tosca”-t és „Teodora”-t már csak braziliai ültetvényesek előtt játsza, ha átkel egyszer-mászor az Óceánon, egyéb körútjain ez idő szerint már Richepint szavalja és Duse is „Hedda Gabler”-ben merül el. Ellenben Jane Hading ma is a „Kalandornő”-vel és a „Bagdadi hercegnő”-vel utazik, a letűnt évtizedek darabjaival.

Ilyen az ő játéka is: a letűnt évtizedek színeszete. Mikor háttal visszahanyatlik az asztalra és hátának szép, harmonikus vonaljai az asztal felületével negyvenöt fokos szöveget képeznek, szeme pedig a szoba mennyezetén függ, amikor a hangja dördülését nyomon követi az elhaló piáno; mindezek a dinamikai hóbortok és ritmikai szaggatottságok, ez az egész lihegő, ziháló és fuldokló modor: egy elavult színészet. Csupa régi technikai czafrang és füllentés, amelynek az igaz hanghoz és hangulathoz és az egész mai pszicho-pathologiai színészethez semmi köze.

Egész estén át nem éreztük egyetlen egyszer sem az igaz művészlélek szárnyacsattogását, nem csapott meg egyetlen egyszer sem a modern színjátszás levegője. Mintha másfél évszázaddal hátrább lettünk volna, az Adrienne Lecouvreurök idejében.

A Hading megítélésénél nem téveszt meg minket az éneklő beszédmodor. Jól tudjuk, hogy ez a történelmi hagyomány a francia színpadon, hogy Molière óta minden francia színész énekel. Hisz a francia alexandrine már maga is kész dallam. De e nemzeti sajtáságon belül hol találjuk Hadingnál a nagy Sarah művésztemperamentumát, a Réjane ötletességét és gráciáját, az olasz színészetéről nem is szólva?

Hading különben mozgékony színésznő, hangja lágyan rezgő, alakja elegáns, arca érdekes, amolyan dekadens, vagy ha tetszik, szecessionista arca, amilyent önk a Rippl-Rónai képein láthattak.

A „Kalandornő”-t Augier akkor írta, midőn a párisi társaságban feltűnést keltett egy botrány: egy zajos multu hölgynek betolakodása a Faubourg St-Germain egyik előkelő családjába. Nálunk a darabot, hála istennek, soha sem adták. Utána Hading egy kis bluetében játszott, amelynek címe „Az új házások látogatása” (Une visite de nocés) és amelynek szerzője: ifjabb Dumas.

A közönség a vendéget udvariasan fogadta. A nézőtérén madame Gerson Anna szelleme lebegett: csupa francia bonne ült ott; sovány kis bonneok fakult arccal, a Ploetz és Ahn-féle nyelvtanok olvasásában megvörösödött szemmel — majdnem elnyelve tekintetükkel a Hading pazar ruháit.

A társulat nagybárára hasznavehető színészekből áll. De van köztük egy-két nagyszájú, üres színész is, hidalgőszerű mozdulatokkal, ahogy mi körülbelül Boisdeffre-t és Zurlindent képzeljük, a francia közélet kulisszahasogatóit. m. g.

FŐVÁROS.

(A totalisateur a — szegényeknek.) A földművelésügyi miniszter értesítette a fővárost, hogy a budapesti nyári löversenyek után a totalisateur forgalmából a főváros szegényalapjának javára 23.593 forint 84 krajczár folyt be, a tavaszi fűtőversenyek után pedig 312 forint 14 krajczár. A miniszter intézkedett, hogy ezeket az összegeket a főváros pénztárába átutalják.

(A borbélyok panasza.) A budapesti fodrász és borbély ipartestület ma tisztelt Halmos János polgármesternél és arra kérte őt, hogy eszközölje ki annak a szabályrendelet tervezetnek enyhítését, amely a borbély-műhelyek tisztaságára vonatkozik. Elpanaszolták, hogy a tervezet intézkedései olyan súlyosak, hogy alig bírnák azokat elviselni. A polgármester a küldöttséget szívesen fogadta és kijelentette, hogy noha a tervbe vett intézkedések szük-

ségesek s így nagyrészt aligha lesznek elkerülhetők, de mégis gondja lesz arra, hogy a borbélyok és fodrászok jogos igényeinek is elég legyen tőve: és ne zaklassák őket olyan követelésekkel, amelyek túlzottak vagy fölöslegesek.

VIDÉK.

* (Krivány újabb büne.) Az Arad vármegye által kiküldött vizsgálóbizottság, — mint tudósítónk táviratozza — Krivány Jánosnak egy eddig még nem ismert hatezer forintos sikkasztására jött rá, melyet akkor követett el, mikor pénztárnoknak megválasztották. Ezzel kiderült az is, hogy a jeles férfi a z első év től kezdve sikkasztott. A miniszteri kiküldött kihallgatta Schweger Lajos felfüggesztett főszámvevőt. Azt beszélir, hogy a zürzavaros ügyben újabb meglepetések várhatók.

A nagyszalontai népgyűlés.

(Távirati tudósítás.)

Nagy-Szalontára vasárnap reggelre Kossuth Ferencz vezetése alatt leutaztak Balogh László, Papp Elek, Lukács Gyula, Leszkai Gyula, Illyés Bálint és Rügő Ferencz képviselők, hol népgyűlést tartottak az önálló vármegye érdekében.

A népgyűlést Csorvász István ügyvéd nyitotta meg, utána Molnár József földmívelő, majd Szatmári Béla iparos, az ipartestület jegyzője szólt. Szatmári Béla iparos után a kerület képviselője beszélt, felkérve Kossuth Ferenczet, adja elő nézeteit.

Kossuth Ferencz hosszabb beszédbe fogott, melyben többek közt így szólt: Az ország érdekeit az országgyűlés lenne hivatva megvédeni és előmozdítani, de mikor az országgyűlésen a többség derűre-borura követ egy kormányt, amely bujkálva halad tekervényes utakon, ott, hol nyílt sisakkal, egyenes uton kellene járnia, a polgárok kötelességévé válik kétszeresen örködni. (Igaz! Ugy van!) A politikai jogok csak akkor érnek valamit, ha a jogokkal bírók használják jogaikat, maguk a törvények is csak annyit érnek, amennyi erő van a nemzetben a törvények végrehajtását biztosítani. Ez így van főképp minálunk, hol alkotmányunknak nincs más biztosítéka, mint a közszellem ébersége a polgárság, a nép erős akarata.

Régóta járok az ország minden részén, más ember vasárnaponként pihen, én fáradozom (Szünni nem akarni éljenzés). És miért? azért, hogy megvilágítsam csekély erőmhöz képest azt a nagy kérdést, amely most az ország előtt áll és amelynek helyes megoldása áldást hozhat a magyar nemzetre, jólétet a magyar nép kunyhóiba; a helytelen megoldás pedig kimerhetlen veszedelembé és nyomorba sodorhatja a huzát. (Igaz! Ugy van!)

A hazafiaknak azt mondom, hogy függetlenség nélkül nincs magyar állam, államiság nélkül nincs biztos jövő, a függetlenségnek pedig egyik főkélléke az anyagi függetlenség, mert ha ez hiányzik, a függésnek szolgaság a vége. (Igaz! Ugy van!)

A számítóknak azt mondom, számítsanak jól, mert oly ponton állunk, hogy egy számítási hibát tíz éves nyomor, talán egy emberéletre terjedő nyomor büntetheti meg. (Zajos helyeslés.)

Határozottan állítom, hogy az osztrák nem barátunk, sőt eddig mindig ellenségünk volt, életünkre is tört számtalanszor; ma pedig nem törhetvén életünkre, gyűlöl; továbbá állítom határozottan, hogy érdeke nem azonos a miénkkel, mert az ő érdeke az, minél olcsóbban venni meg a mi terményeinket, a miénk pedig minél drágábban adhatni el azokat, amit soha sem érhetünk el addig, míg nem magunk irányítjuk kereskedelmi politikánkat, hanem az osztrák. (Nagy tetszés.) De határozottan állítom azt is, hogy nem megbízható az osztrák, mert ime: mikor kormányaink nem értettek hozzá, rászédett a fogyasztási adók elsajátításával s ezzel ötvennégy millió forintot emelt ki harmincz év alatt a zsebükből.

Önök közt sok derék, értelmes arcú magyar embert látok, de bocsánat ha nyíltan kimondom, hogy egy sem néz úgy ki, mintha milliomos lenne

(Derűtség.) pedig hát önök is a többi magyarral együtt harminczegy év alatt ezerháromszáz millió forintot ajándékoztak az osztráknak.

Kossuth további fejtegetéseiben népies alakban számos adatot hoz fel az önálló vámterület és nemzeti bank érdekében és így végzi beszédét:

Ha arról lenne most szó, hogy törvényes alakban, törvényes időben kötéssék-e meg, vagy nem az osztrákokkal a szövetség, ezt erősen elneveznek, de nem térnek el a már háromszor lejárt szövetség megkötésekor használt ellenzéki modortól, — bár jogosan tehetnék, — mert eddig soha sem kínálkozott oly gondviselészerű alkalom, mint most, megszerezni az ország anyagi önállóságát. De egészen jogosulva leszünk minden megengedhető alkotmányos eszközt használni, ha a fennálló törvények lábbaltiprásával, az ország jogainak széttevésevel, e készakarva teremtett kényszerhelyzet nyomása alatt akarják — mint ahogy minden jel arra mutat, hogy akarják — megfosztani az országot a gondviselészerű alkalmától és királyi esküvel szentesített törvényadla jogától. (Lelkes éljenzés.)

Meg fog kelleni állanunk szilárdan a törvénynek porladó bástyáin, nekünk, kik a jóvisszakövetelést is a törvénytisztetéssel kapcsoljuk össze mindig és meg kell mutatnunk Béccsel s az osztrákokkal szemben, hogy van oly határ, mely az ország jogainak Rubikonját képezi. (Hosszas zajos éljenzés.)

Ha az ország jogaiért fegyverben állva, magusra emeljük pajzsainkat, mint egykor a harcza menő római légiók, érezni akarjuk, hogy mi csak az előharczosok vagyunk, de mögöttünk áll a magyar nép, az a magyar nép, mely tud még lelkesedni, tud még szeretni, tud még gyűlölni. (Viharos éljenzés.)

Örködjenek tehát önök is a baza szent oltáránál, mert ha a nemzet jogait védelmezik, saját családjukat, saját otthonukat védik meg és ne adja Isten, hogy fiaink azt vehessék a szemünkre, hogy a mi hanyagságunk, egykedvőségünk nem volt képes elhárítani róluk a nyomort.

Kossuth Ferencz szavait perczek ig m e g m e g u j l ó éljenzés követte. Utána Illyés Bálint, Lukács Gyula, Pap Elek és Rigó Ferencz tartottak beszédet. Molnár József határozati javaslatot olvasott fel, melyet a négyülés egyhangulag elfogadott, Csorvássy István ügyvéd pedig felolvasta a felirat szövegét, melyet a nagyszalontai polgárság gyűlése egyhangulag elhatározott a képviselőházhoz küldeni s benyújtásával Balogh László nagyszalontai képviselőt bizta meg.

Délután kétszázterítékű lakoma volt a szinkörben, melyen számos felköszöntőt mondtak a jelenvolt képviselők. Este fátylasmenettel tisztelte meg Kossuth Ferenczet a polgárság, ki Balogh László képviselő házából lelkes szavakban köszöntötte meg a polgárság szeretetének e félreismerhetetlen jeleit.

A dunamelléki reformátusok.

Szilágyi Dezső és Szász Károly püspök elnöklése alatt ma délelőtt folytatta közgyűlését a dunamelléki evangélikus-református egyházkerület.

Erzsébet királyné gyászos elhunytá alkalmából a következő részvétfeliratot intézik a királyi felséghez:

„Felséges császár és apostoli király! Legkegyelmesebb urunk! Felséged kimondhatatlan fájdalma mélyen érzett nagy veszteségünk fölött, aggodalmat kelt szivünkben az iránt, vajjon tántoríthatatlan alattvalói hűségünk kifejezése a mélységes gyász ama napjaiban nem Jób ama szavaival fogadtatik-e felséged részéről: Az én lelkem a ti beszédedektől iszonyodik. (Jób 6. 7.) Felségednek minden képzeletet felülmuló lelki ereje azonban eloszlatta félelmünket s midőn a nagy világ minden részének önként megnyilatkozott részvéte tesz tanubizonyságot arról, hogy idévült királynénk 5 felségének elvesztését mindenütt igaz érzéssel fájlatják, mi, a magyarországi evangélikus-református egyház dunamelléki egyházkerületének együtt levő közgyűlése az egész magyar nemzettel együtt Dávid király szavaival fohászodunk: „Mintba anyánkat siratnánk, ugy járunk gyászban nagy alázatosan. (Zsoltár 35. 14.) Mert ha Józseffel azt kérdi tőlünk valaki: „Mért vagytok most ilyen szomorúak?“

csak azt felelhetjük mi is: „Álmod láttunk és nincs aki megmagyarázza!“ „De avagy nem Istené-e az álomnak magyarázata?“ (Móz. 40. 7. 2.) Szeretetelek titeket, ezt mondja az ur, a proféta által s ez a mi édes hazánkat boldogító valósággá vált álomnak magyarázata. Szeretett Isten bennünket s megáldá idévült királynénkkal nemzetünket, mint még annak előtte sohasem.

Ameddig e haza földjén egy magyar él, Erzsébet királyné 5 felsége emléke áldva lesz.

A megrendítő veszteség sulya alatt ebben az egyben találhatunk némi megnyugvást, hogy az irás szerint: A szeretet soha el nem fogy...

Felséged soha sem fogja megtagadni atyai jóindulatát és kegyelmét hű népétől, melyre idévült királyi hitvesével együtt annyi szeretettel gondolt.

E nép pedig áldó imádsággal fogja kérni örökké a mindenhatót, hogy felségedet és a felséges uraikodóházat szerctettel oltalmazza, e nagy megpróbáltatás idején kegyelmével erősítse, jövődben védelmezze.

Meghallgatásunk reményével, legmélyebb alattvalói hódolattal maradtunk.

A részvétfeliratot a miniszterelnök útján terjesztik fel a királyhoz.

Jobbára iskolai ügyeket referált ezután Báthory Dániel esperes, amelyek során hosszabb megbeszélés tárgyát képezte az evangélikus-református tanítók ötödéves korpótlékának ügye. A miniszter tudvalevőleg elrendelte, hogy 1898-tól kezdve az evangélikus-református tanítók is megkapják az ötödéves pótlékot, sőt arra is hajlandónak nyilatkozott, hogy ezt az összeget az állami költségvetés terhére utalványozza ki, ha a szegényebb községek költségvetésük csatolása mellett ezt indokolt kérvényben kéri. Az előadó azonban kiemelte, hogy számos kérvényt visszautasítottak azért, mert a költségvetés néhány forint felesleget mutatott ki.

Igy egy esetben 3 forint 27 krajczár volt a felesleg, holott a korpótlék legalább ötven forint.

Hosszu vita után Szilágyi Dezső indítványára egyhangulag elhatározták, hogy felterjesztésben arra kéri meg a minisztert, hogy csekély felesleg miatt a kérvényeket ne utasítsa vissza és vegye tekintetbe az illető község adószolgáltatási képességét is.

A tanügyi referádák során Kovács Pál dr. mutatta be a jogakadémiai jelentést. Az előadó nem tartja örvendetes jelenségnek, hogy az utolsó évtizedben rohamosan fogy a jogakadémia hallgatóinak száma. Míg husz év előtt a kecskeméti jogakadémiának több mint száz hallgatója volt, az utolsó öt évben 40—60 között ingadozott a hallgatók száma. A jelentést tudomásul vették.

A közgyűlést holnap folytatják.

A dunamelléki egyházkerület ma délután négy órakor általános érdeklődés mellett tartotta meg szokásos egyházi értekezletét.

Az értekezlet elnöke: Szilassy Aladár közgazdász bíró és Szász Károly püspök volt. Bak-say Sándor esperes imája nyitotta meg az értekezletet. Ezután Szöls Farkas, a pesti református theologiai akadémia igazgatója tartott értekezést az „egyházi értekezletek eddigi működéséről.“ Felolvasásában történeti visszapillantást vet az eddigi működésre.

Utána Farkas József theologiai tanár tartott felolvasást: „Gondolatok egyházunk jövője felett“ czimvel.

A felolvasás nagy hatást tett a hallgatókra, úgy, hogy Szász Károly püspök, a felolvasás végére megérkezett Szilágyi Dezső főgondnoknak különös figyelmébe ajánlotta, mint olyan értekezést, mely az elmúlt ötven év egyházi mozgalmairól a legtisztább képet nyújtja. A püspök egyuttal ajánlja, hogy különnyomatban is jelenjen meg.

Hosszu, érdekes vitát idézett elő Szöts Farkas bizottsági tag jelentése az egyházi adóreform ügyéről.

A bizottsági jelentés kiváltképen a terményadó pénzbeli megváltását hangsúlyozza, emellett általános arányos adózást javasol. Melegen pártolja a tiszántúli kerület egyházi értekezletének elvi álláspontját, amely szerint az egyházi adó-reform ügyében zsinati törvény jelölje ki a helyes utat és a kellő határokat.

Koncz Imre esperes hozzászólása után Szilágyi Dezső főgondnok hosszabb beszédet mondott. Kifejtette, hogy tekintetbe véve a magyarországi egyházi viszonyokat, egyetemes adózási rendszerről szó sem lehet. Szükséges ugyan irányadó zsinati törvény, de hogy az általános kötelező érvényű lenne, ez szinte lehetetlenség. A reformügyet nem a zsinatra, hanem a jobban értesült egyház-megyékre kell bízni. Elve az, hogy a zsinati határozat fakultatív legyen; tehát a viszonyokhoz képest a hitek terményben vagy pénzben róják le egyházi adójukat. Erősen hangsúlyozza, hogy az adóreform ügyében nemcsak örökké tanácskozni, hanem határozni is kell, nem használni az semmit, ha a darázs-fészket csak kerülgetik, de bele nem nyulnak. Itt mondotta ki azután hatalmas elvét: az égetően szükségessé vált egyház-csoportosítást. Nem abban van a baj szerinte, hogy terményben vagy pénzben adóznak-e az egyháztagok, hanem abban, hogy igen nagy az adó szegénynek-gazdagnak.

Ezen nem lehet másképen segíteni, mint az egyházak csoportosításával.

Ha a teher kevesebb lesz, kevesebb lesz a jog is, mert az bizonyos, hogy a régóta külön pappal bíró, például a baranyai egyházak, eleinte rossz néven fogják venni, ha két-három községnek lesz egy papja. A végső időpont elérkezett, ahol tehát legégetőbb a szükség, a felsőbb hatóság közbelépésével is, de végrehajtandó a csoportosítás. Kizártnak tartja valami szükségleti alap létesítését, mert az ismét csak az egyháztagok terhére növeli.

A kérdéshez még Dányi Gábor esperes és Szász Károly püspök szólott hozzá.

Ezután Haypál Benő lelkész jelentést tett az egyházi fegyelem ügyében.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A kispesti bíróválasztás utójátéka. A kispesti bíróválasztás emberemlékezet óta háborúsággal kezdődik és pörösködéssel végződik. A legutóbbi bíróválasztásnak is megvan a maga epilógusa. Ivánka Pál főszolgabíró ugyanis rágalmozásért beperelt huszonhét kispesti polgárt, mert a bíróválasztás ellen beadott felebbezésükben sértő kifejezésekkel illették őt.

Ez ügyben a pestvidéki törvényszék előtt ma délelőtt tartották meg a végtárgyalást Rónay Kamil bíró elnöklésével. Vádlottakként szerepeltek: Ribényi Antal kispesti plébános, Nagy Károly, dr., Szabó János, Czichler Jakab, Bleyer Ferencz, Karkács György, Bender Károly, Reiner Adolf, Kirner Károly plébános. Noviczky János, Klein Károly Noviczky Alajos, Torner Mihály, Ullmann Ferencz, Sohber István, Eberhardt Imre, Mayer István, Tunner János, Keglévich Simon, Bódy János, Winkler Imre, Göttmann Károly, Formanek Ferencz, Lukács István, Horváth Imre, Schérf Ferencz és Décsy György. A vádlottak egyike, Szabó János időközben meghalt.

A tárgyalás megkezdése előtt Ivánka főszolgabíró kijelentette, hogy abban az esetben, ha a vádlottak őt megkövetik, eláll a panasztól. Erre a kijelentésre Kibényi Antal és Kirner Károly plébánosok sajnálatukat fejezték ki a történetek fölött azzal, hogy őket semmiféle sértő szándék nem vezérelte.

Horváth János alügyész tudomásul vette a vádlottak e nyilatkozatát s a vádat elejtette. A törvényszék erre a további eljárást megszüntette.

Az Operaház gazdálkodása.

(Sajtóügyi tárgyalás.)

A budapesti esküdtszék ma az Operaház gazdasági ügyeivel foglalkozott s tette ezt annak a cikknek révén, mely az ideirótt czimvel a múlt év novemberében, rövid idővel Nopcsa Elek báró intendáns távozása után, az „Egyetértés“ hasábjain jelent meg. A cikk akkor íródott, amikor tavaly egy betöréses lopást követtek el az Operában s kiderült, hogy a tettes Nagy Márton, a színháznak egykori tüzoltója volt. Ez alkalmából rámutatott a cikk arra, hogy Nagy Márton már előbb is egy egész éven át meg-meglopotta a színház ruhátárát s innen van, hogy egyszerre tizennégy kosztüm hiánya sült most ki véletlenül.

Hogy ilyesmi lehetséges — a cikk szerint — az Operában divó gazdálkodásnak a kifolyása, ahol az intendáns parancsol, a belügyminiszter kezeset törődik a gazdálkodással, Kéméndy Jenő szcczenikai felügyelő pedig rendelgeti az anyagokat s „fogó — amennyi fogó.” Ez az oka annak, mondja a cikk, hogy például az előző esztendőben az Operának hetvenezer forint, a Nemzeti Színháznak harmincezer forint deficitje volt.

Noha a cikk Kéméndy személyével kezeset foglalkozik, ő indított sajtópört rágalalmazás miatt. Ma tartották meg ez ügyben Zsitvay Leo elnöklésével az esküdszéki tárgyalást; szavazók voltak Cseke és Madarassy bírák, jegyző Krenedics Gyula. Megjelent Kéméndy Jenő festőművész is, az Opera szcczenikai felügyelője, panasza képviseletét Hets Ödön dr. operai jogtanácsosra bízta. Vádlokként Fényes László hirlapíró jelent meg, aki védőül Gál Jenő drt kérte fel.

Az esküdszék tagjai lettek: Dessewffy Arisztid, Henslmann Kálmán, Réthy Pál, Wadlsteiner Nándor, Standach Adolf báró, Gömör Fülöp, Ebner Béla, Törley József, Kern Ferencz, Daday Jenő, dr. Landau Imre, Kral László rendes- és Kacziányi Géza, ifju Leirer János póttagok. A panaszos visszavetési jogával nem élt.

Fényes László, a vádlott, elmondta az általános kérdésekre, hogy 27 éves, református vallású, nőtlen, hirlapíró, büntetve eddig nem volt. A vádlevél s az inkriminált cikk felolvasása után a szerzőség kérdése következett.

Elnök (a vádlotthoz): Ön írta az „Egyet-értés” felolvasott cikkét?

— Igen, én írtam.

— Hol vette az adatokat?

— Mint hirlapíró beszereztem az anyagot, de azt, aki informált, ki nem adhatom. Ha csakugyan sértettem Kéméndy urat, viselni fogom a következményeket.

Gál Jenő dr. védő bizonyítani csak azt az egyet tartja szükségesnek, hogy az Operánál a Nagy-féle lopások csakugyan megtörténtek. A dologból bűnpör lett s így ennek az aktáit kéri felolvasni. Ezekből ki fog tűnni, hogy a bevádolt hirlapíró kötelességességét követett volna el, ha cikket meg nem írja.

Hets dr. tudomásul veszi, hogy a vádlott Kéméndy magánbecsületét sérteni nem akarta. Másrészt azonban ellenzi a Nagy-féle bűnpör iratainak felolvasását, mert ezzel „egy másik botrányt” akar a védelem ebbe a dologba belekeverni. Ki kell jelentenie, hogy egyébként nincs oka tartani annak az ügynek szellőztetésétől, mert hisz, mint az Opera jogtanácsosa, épen ő volt az, ki annak idején Nagy Mártont a bíróságnál feljelentette.

A vádlott tiltakozik az ellen, mintha ő „valami botrányt” akarna a tárgyalás anyagába vegyíteni. Az a bűnpör folyt, a lopások is éveken át folytak az Operában s ha ez „botrányt”, ne őt tegyék érte felelőssé. Közérdekből írta cikkét s a kérdésekre hivatkozással, kéri a bizonyítás megengedését is.

A bíróság visszavonult tanácskozni.

A bíróság a bizonyításnak helyt adott, mert a vádlott a közérdek megóvása okából cselekedett. Elfogadta a bíróság bizonyítékul a Nagy-féle bűnpör irataiból a kuriai ítéletet s ezt, a rendőrség nyomozásáról szóló jegyzőkönyvvel együtt fel fogják olvasni. Ezenfelül a panaszos két erkölcsi tanuját, egyuttal mint ténybeli tanukat is, kihallgatják. A tanukihallgatáson kezdik meg a bizonyítást.

Huszárr Kálmán miniszteri tanácsos, aki egy darabig az intendánsi teendőket végezte, Kéméndynek ugy hivatali, mint magánéletét kifogásalannak ismeri.

Elnök: Mi a hatásköre Kéméndynek az Operánál?

— Mint szcczenikai felügyelő gondoskodik a többek közt a kosztümök stilszerű elkészítéséről.

— És az elkészült ruhákat ő veszi át?

— Nem, az már a ruhatáros dolga.

— Mikor az a Nagy-féle lopás történt, helyénvalónak látta a belügyminiszter, hogy valami vizsgálat induljon meg?

— Erről tán nem vagyok jogosítva nyilatkozni, de ha a bíróság parancsolja az akták elkerhetők.

— Nem kívánok általában részleteket, csak annyit először: volt-e vizsgálat?

— Volt.

— És ez folyt Kéméndy ellen is?

— Kéméndy ur ellen annyira nem, hogy — ha jól emlékszem — őt még csak ki sem hallgatták.

A vádlott: Történtek-e a Nagy-eset előtt is már apró lopások, illetőleg tettek-e méltóságodnál ily lopásokról jelentést?

— Nem.

— Kérem-e én méltóságodtól valami kedvezést, akartam-e valakit tán protezsálni?

— Nem.

— Mert olyasmit állitanak, hogy cikkemet az Operaház ellen való animozitásból, bosszúból írtam.

— Nem volt szerencsém Fényes urat ismerni sem.

Kéméndy: Igaz-e, hogy én szoktam a diszitések és kosztümök költségvetését elkészíteni, de aztán sem az anyag, sem a pénz nem fordul meg az én kezemen?

— Igaz, így van.

A második tanu, Gamauf István operai titkár szintén csak jót tudott mondani Kéméndy felől. Ami a ténykérdést illeti, igaz, hogy Nagy Márton öt éven át üzte a lopásokat.

Elnök: Mint volt ez lehetséges?

— A lopott dolgok nagyrésze nem az Opera tulajdona, hanem magánosok tulajdona volt.

Az elnök felolvassa most a lopott tárgyak jegyzékét. Van benne: fekete meg zöld posztó, bordó- és krémszínű szövet, czérna és gomb nagy mennyiségben, aztán törülköző és zsebkendő, egyik-egyikből 25—40 darab.

Elnök: Hát sohasem tűntek fel ezek a lopások?

— Nem hallottam róla soha.

— Negyven monogrammos zsebkendő? Nem panaszkodtak a kisasszonyok? (Derűtség.)

— Nem.

Egy esküdt: A cikk kosztümökről szól s e jegyzék nem szól ilyenekről.

Tanú: Selyemszöveteket is találtak Nagy-nál, de az nem az Opera tulajdona volt. Azokat a jelmez-szabónő szekrényéből lopta.

Elnök: Szoktak önök leltározni.

— Minden új beszerzett tárgy a jegyzékbe jön s évenként bemutatjuk a miniszteriumnak.

— E lopás öletéből csináltak-e „stichpróbát”, hogy hiányzik-e valami?

— Erről nincs tudomásom.

Egy esküdt: Hiányzottak-e valaminő kosztümök?

— Sohasem hallottam.

Hets Ödön dr. megjegyzi, hogy intézkedett az imént s kérésére eljött Jost főruhatáros, akit e tekintetben ki lehet hallgatni.

Kéméndy: Hogy kosztümök nem hiányoztak, mutatja, hogy akár Bánk bán ment, akár Hunyady László ment, minden szereplő megkapta a maga jelmezét, soha egy sem hiányzott. Pedig a cikk szerint ezeknek az operáknak a kosztümjeiből is több eltűnt.

A vádlott felolvasni kéri Kaffiné, továbbá a főszabó és Jost főruhatárosnak a rendőrség előtt tett vallomását. Ezek mind kosztümök ellopásáról beszéltek.

A bíróság Jost ruhataros kihallgatását nem engedte meg, ugyszintén a három vallomás felolvasását is mellőzte.

Még felolvasták a Nagy-féle kuriai ítéletet s ezzel befejeztetvén a bizonyítás, a perbeszédnek következtek.

Hets Ödön kérte a vádlott megbüntetését, mert az egyébként általánosságokban mozgó cikkben egész sereg olyan sértés van Kéméndy ellen, aminek senki sem, de legkevésbé engedhet magán száradni az, aki egyik főtisztviselője az ország első műintézetének

Gál védő és Fényes vádolt arra fektették a védelmet, hogy minden meg lehet támadva a cikkben, de a Kéméndy személye nincs. A cikk csak azt a rendszert ostromozta, amelyet az Operában Nopcsa báró honosított meg. Ép ezért nem értik, miért jött Kéméndy az esküdték elé s nem az, akinek odaállania kellett volna.

Felszólalt maga Kéméndy is, kijelentve, hogy ő tisztán a maga akaratából indította a pört s nem parancsolt reá senki. Neki semmi egyebe nincs, mint a művészete és a becsületes ha ezt az utóbbit megtámadták, kötelességének tartotta elégtételt keresni. Hiszi, hogy az esküdték verdiktjében azt meg is fogja találni.

Az esküdték, miután hosszan tanácskoztak, Fényest a rágalmazás alól egyhangulag felmentették, de nyolcz szóval négy ellen vétkesnek nyilvánították a becsület sérülésben. A sajtóbíróság verdikt alapján Fényest hetven forint pénzbüntetésre, esetleg hétnapi fogházra ítélte.

SPORT.

— **Bécsi októberi lóversenyek.** A bécsi októberi meeting harmadik napi programján csak kisebb versenyek főleg handicap-ek szerepelnek. A legérdekesebb még az Abonment-handicap, melyben valószínűleg a következő kétővesek fognak indulni:

Csillám	lovagolja Adams
Angeli	?
Chryseis	Poole
Káplár	Gilchrist
Balaton	Park
Pimasz	—
Kontrás vagy Lexi	Slack
Aród	S. Bulford
Ravachol	Marsh

Az eddigi formák alapján tekintettel a sui-viszonyokra, Káplár és Chryseis birnak a legtöbb esélylyel.

Igaz, hogy Káplár az első bécsi versenyen rosszul futott, ezt a futását azonban nem tartjuk reálisnak, sőt határozottan abban a meggyőződésben vagyunk, hogy a hosszabb távolságu Abonment-handicap-ben könnyen elsőnek fog elhaladni a bírői páholy előtt.

Tipjeink a holnapi napra a következők:

- I. Judica—Nur Neune.
- II. Vértés—Loindelle.
- III. Gonosz—Zászlós.
- IV. Káplár.
- V. Korb-istálló—Old Jack. Dickinson.
- VI. Stüwer—Blue Bull.
- VII. Petőfy.

— **A pardubitz lóversenyek.** A pardubitz lóversenyek az idén nagyon balul ütöttek ki. A nagy esőzés és a bécsi versenyekkel történt kollízió miatt kis közönség volt jelen; akik pedig jelen voltak, azokra nagyon nyomasztólag hatottak a szegény páráknak a mély talajban való kinos küzdelmei s különösen a második napon előfordult balesetek. Handy Andy győzelme Lady Anne fölött a nagy akadályversenyben is már elég malheur volt, amennyiben a nagy díj Németországba vándorolt. Sokkal szánalmasabb volt a tegnapi versenynap. Mindjárt a bevezető futamban, kladrubidij gátversenyben Wiosna a harmadik gátnál oly szerencsétlenül bukott fel, hogy a nyakát szegte, míg lovasa, Taxis herczeg kisebbmértvű agyrázkódást szenvedett. Ugyancsak ebben a versenyben Margosza az utolsóelőtti gátnál bukott fel és jockey-ját Davis trainert félholtan szállították el. Az urak akadályversenyében is történtek bukások, de szerencsére minden komolyabb következmény nélkül. Shannon könnyű győzelmével mindkét napra megvédte a díjat a németek elől. A legnagyobb meglepetés a bukások következtében a kladrubidijban volt, melyben a könnyűsúlyu Jon győzelme után 5-re 145 forintot fizetett a totalisateur.

— **Ottó főherczeg versenyistállója.** Ottó főherczeg versenylovait, amelyek eddig Kottlingbrunnban voltak, Salmhof-Marcheggbe viszik át a főherczeg új training telepére. Az a hír tehát, amely szerint a fejedelmi sportsman versenyistállóját Alagra tette volna át, nem felel meg a valóságnak.

— Az Ausztria-díj. A vasárnap lefutandó százezer koronás Ausztria-díjban eddig a következő lovak indulása bizonyos:

Gemba	lovagolja	Barker
Goldregen	"	Ch. Ballantine
Masha	"	Warne
Bogdány	"	Sharpe
Iro	"	Poole
San Salvatore	"	?
Timár	"	Gilchrist
Debutante	"	Adams
Tip-Top	"	Smith
Guardian	"	Park
Busserl	"	S. Bulford

Goldregen-t kedden hozzák el Németországból, a német Mashá-t Mentone vezetőlovával pedig szerdán szállítják Hoppegartenből Teschenen keresztül Bécs felé.

NYILT-TÉR.

fi legnagyobb gavallérok

is viselhetnek feltűnő olcsó árért kézen kapható uri ruhákat, ha szükségleteiket nálunk szerzik be. A mesterszabást cégünk előkelő hírneve biztosítja, a munka kivitelét pedig az üzlet képe elárulja. Méret utáni megrendelésekre külön szövetraktárunk van, kizárólag tiszta gyapjú-szalóban gyönyörű mintájú keimekből.

Karácsonyi és Társa

férfi-szabók

IV. ker., Múzeum-körút 39.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

New-York, október 17.

	okt. 17. cents	okt. 15. cents.
Buza szeptemberre	—	—
" májusra	72 ² / ₈	71 ¹ / ₈
" decemberre	73 ³ / ₈	73 ² / ₈
Tengeri decemberre	37 ¹ / ₈	36 ⁵ / ₈

Chicago, október 17.

	okt. 17. cents	okt. 15. cents
Buza decemberre	65 ² / ₈	64 ¹ / ₈
Tengeri decemberre	31 ³ / ₈	30 ⁷ / ₈

Országos kereskedelmi kongresszus Szegeden.

— Saját tudósítónktól. —

Október 17.

Ma vette kezdetét a két napra tervezett II. országos kereskedelmi kongresszus, melyre a kereskedők az ország minden részéből nagy számmal jelentkeztek. A vidéki kongresszusi tagok zöme vasárnap este 6 órakor a budapesti gyorvonattal érkezett Szegedre, még pedig Budapestről mintegy 80-an, Debreczen, Brassó, Fegyverháza, Kecskemét, Cegléd, Szolnok, Pozsony, Győr, Komárom, Sopron, Pécs és több más városból mintegy hatvanan.

Weiner Miksa kongresszusi előkészítő bizottsági elnök üdvözlő beszéde után hosszú kocsisorban vonultak a vendégek a gazdagon felbogozott városba, hol az elszállásolás után az Európa szállóban barátságos ismerkedési estélyt tartottak.

Ma reggel 9 órakor vette kezdetét a kongresszus, melyet Szeged város díszes közgyűlési termében tartanak. A kongresszus tisztikarának megválasztása után küldöttség hívta meg Schmid József államtitkárt a kongresszusra.

Az államtitkár a következő beszédet intézte a kongresszushoz:

Mélyen tisztelt országos kongresszus! Midőn itt a mélyen tisztelt országos kongresszusban megjelenni szerencsém van, mindenekelőtt engedjék meg, mélyen tisztelt uraim, hogy mélyen érzett köszönetemnek adjak kifejezést a megtisztelő bizalomért, hogy a kongresszus elnökségét reám méltóztattak ruházni a alkalmat adtak nekem körükben megjelenni és tevékenységükben résztvenni. Én azt hiszem, tisztelt uraim, hogy ebben a körben

nem kell külön annak a bizonyítására vállalkoznom, hogy a mostani viszonyaink közt az összes közéletünket, annak minden törekvését első sorban az anyagi érdek fejlesztése képezi; azt hiszem, tisztelt uraim, hogy ennek okait kutatni nem jár különös nagy fáradsággal. Elsősorban figyelmünket azon általános felfogásra irányozzuk, amelyet sokat hirdettek, hogy ma a megélhetési viszonyok — pusztán erről szólva — sokkal súlyosabbak, mint régenten. Azt hiszem ez is oka annak a jelenségnek, de főoka az, hogy minden nagyobb jogosultsággal bíró, vágyakozásunk kielégítésére, hogy minden törekvésünknek a közjóra irányuló megvalósítása is úgy lehetséges, hogy tetemes anyagi áldozatot kell hoznunk. Én ebben a gazdasági fejlődésben bajt nem látok. Mert, kérem, uraim, mi az oka ennek az eredménynek, ennek az anyagi áldozatnak, amit emelkedésünkre fordítani kell. Ezt csak fokozott erő, még pedig gondolkodó munkával kell elősegíteni. Ennek elősegítése oly munkával lehetséges, melyet mélyen gondolkodó kongresszus munkájával lehet előállítani és azt hiszem, ebben a munkában a kereskedelmi osztály ki akarja venni a maga részét. S ki kell vennie mint embernek, mint magyar állampolgárnak, nemcsak, mert helyét meg akarja állani, hanem azért, mert kötelessége, mert az egész állami életünk egyes fontos tagozata. A kereskedő-osztálynak ez a tevékenysége senki jogát, senki tevékenységét nem sérti és munkájával saját érdeke mellett mindig és minden irányban a másét is, a közérdeket, a közjót teljes erejével előmozdítja. Része akar lenni annak a nagy termelő szövetkezetnek, melynek munkáján az ország jóléte és jövője nyugszik. A kereskedő munkája a nemzeti törekvéseknek ebbe a nagy rendjébe méltán sorakozik. A kereskedő munkájával fedezzük ezerféle szükségletünket, értékesítjük feleslegeinket, ez a munka nyit nem ritkán messze, idegen földön tevékenységünknek új utat, új teret, ez a munka szolgáltatja minden termelés nélkülözhetetlen eszközét.

Mi természetesebb, minthogy ezt a munkát nemcsak rokonszenvvel kísérem, nemcsak abban bizni, de saját körében, a rendelkezésre álló eszközökkel mindenkinek egyenesen elő is kell mozdítani.

Kell ezt tenni első sorban az államhatalomnak, a kormányzat azon ágának, melyet képviselni itt szerencsém van.

Azt hangsúlyozva, sietek kijelenteni, ez előmozdítás alatt nem értem az egyenes támogatást, mely a gazdaság minden terén kár nélkül csak ritka esetben s mindig a legnagyobb vigyázattal alkalmazható. Én azt hiszem, ez ellen a támogatás ellen, még inkább a vele járó s töle elválaszthatatlan „beavatkozás” ellen, önök tiltakoznának a leghatározottabban.

A kereskedelemnek arra van szüksége, hogy a törvényhozás, az államhatalom biztosítsa részére a teret, melyen szabadon mozoghat, elhárítsa a mozoghatás akadályait, megadja annak szükséges eszközeit, vegye elejét, akadályozza, torolja meg a kereskedelmi téren észlelt visszaéléseket, de háritson is el egész erővel minden a kereskedelem ellen irányított jogtalan támadást. Azoknak a kérdéseknek a tisztázása és megoldása, hogy miként álljon, mi módon legyen megvalósítható: képezi ennek a kongresszusnak a tárgyát. Ettől a szerencsés megoldásától függ jó részben a magyar kereskedelem és vele együtt az egész közgazdaság haladása és virágzása. Ehhez a nagy feladathoz, midőn kívánok erőt és sikert, a tanácskozást ezenel megnyitom.

A zajos helyesléssel és lelkes tapsokkal fogadott beszéd után Szávost Alfonz előterjeszti az I. országos kongresszus határozatainak végrehajtásáról szóló jelentést és a következő határozati javaslatot terjeszti elő: Mondja ki a II. országos kereskedelmi kongresszus, hogy a kereskedelmi miniszterhez újabb felterjesztés intéztesék, amelyvel a miniszter figyelmét az első kongresszus határozataira újból felhívja.

Sándor Pál ennek kapcsán indítványozza, hogy a kereskedők ügyeik érdekében kellő védelemzése és folytonos megvitatása céljából a központi szervezést mielőbb létesítsék.

Verkovitz Emil, Schreyer Jakab, Várady Gábor és Szabó Ernő hozzászólása után az indítványt egyhangulag elfogadták.

Ezután felolvasták Matlekovits Sándor következő határozati javaslatát:

Mondja ki a kongresszus a következő határozatot:

1. Magyarország közgazdaságának érdekében fekszik, hogy a kereskedelmi viszonyok jövőre is kereskedelmi és vámszerződés által a reánk nézve fontos nyugati államokkal és első sorban Németországgal ép úgy, mint a szomszéd keleti államokkal, főképp Szerbiával, Romániával és Bulgáriával szabályozva legyenek.

2. Ezen szerződések a kereskedés rendes lefolyásának biztosítása céljából a legnagyobb kedvezést, a belföldiekkel való teljes egyenjogu bánásmódot, a hitelviszonyok megszilárdítását s evégből a belföldi itéletek kellő végrehajtására tartalmazzanak intézkedéseket.

3. Ezek a szerződések a közgazdaságunkra fontos vámtételeket kössék meg; e részben a kereskedésünket érdeklő országoktól a vámok lehető mérséklése követelendő; ezzel szemben részünkről a vámtételek megkötése és leszállítása — ha szükséges — szintén biztosítható; a keleti tartományok számára ez a leszállítás legalább is addig a határig megokolt, amely határig sikerül Magyarország terményei számára Németország, illetőleg a kivitelünk számára mérvadó más állam vámjait lekötöni.

Miután a kongresszus vita nélkül elfogadta Matlekovics határozati javaslatát, áttért dr. Schreyer Jakab következő határozati javaslatának tárgyalására:

I. Mondja ki a II. szegedi országos kereskedelmi kongresszus, hogy az 1875: XXXVII. törvényzikk (kereskedelmi törvény) általános revízióját függetlenül a megalkotandó magyar általános magánjogtól szükségesnek és kívánatosnak tartja.

II. Mondja ki a kongresszus, hogy ezzel kapcsolatosan szükségesnek és kívánatosnak tartja, miként a tisztességtelen verseny megakadályozása végett egy külön törvény alkottassék.

A javaslat megokolásának meghallgatása után Ráth Károly és Szabó Ernő azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy a kereskedelmi törvény revíziójának tárgyalása ma még nem aktuális. Messinger Simon dr. érvekben támogatja Schreyer dr. indítványát, míg Zerkovitz Emil a kereskedelmi alkalmazottak szempontjából — különösen a felmondási idő szabályozását illetőleg égetően sürgősnek tartja a revíziót. Fürst Bertalan a kereskedelmi szakképzettség tárgyában teáz némi módosítást, mire Schreyer dr. előadói zárszava után, a kongresszus egyhangulag magáévá tette az előadói javaslatot.

Végül Rosa Izsó dr. szegedi ügyvédi kamarai elnök arról értekezett, hogy mikép szabályozandó a polgári perrendtartásban a kereskedők és iparosok könyv- s számlaköveteléseire vonatkozólag az illetékesség s ezzel összefüggésben intézkedés arról, hogy addig is a 20 forinton aluli követelések illetékességének ügye sürgősen szabályoztassék.

A gyűlés után banket volt. Délután pedig a vendégek megtekintették a kerületi iparmuzeumot és a nevezetesebb gyártelepeket. Este a színházban díszelőadást tartottak.

Mezőgazdaság.

Védekezés a filloxera ellen. Zárszámadási jelentésében az országgyűlés tudomására hozza az állami számvevőszék, hogy a földmivélsügyi miniszter 1897-ben a törvényhatóságilag megszavazott 239.800 forint felül további 107.392 forint 5 krajczárt fordított a filloxera-rovar ellen való védekezés céljaira. E tulkiadás oka abban van, hogy a filloxera által elpusztított szőlők felujtása az 1896. évi V. törvényzikk hatása alatt ország-szerre örvendtesen és nagy arányokban halad, de ezenkívül a szőlészet és borászat körül megindult nagyobbarányu mozgalom eredményeként a szénkénegezés segélyével fentartott és megújított szőlők kiterjedése és így gazdaközönségünknek szénkénegezsüksége is folyton növekszik. Gazdaközönségünk említett kétirányu tevékenységének természetes következménye, hogy az állam működése s az állam által szolgáltatott eszközök, természetények és anyagok, valamint az állami szakközegek tanácsai és utbaigazító szolgálatai is az eddiginél sokkal nagyobb mérvben vétetnek igénybe. Ennek következtében az állami oltvány-telepek költségeire, amerikai és európai szőlővesszők beszerzésére, a szénkénegegyártás és szénkénegezés előmozdítására,

valamint végül az állami szakközégek utiköltségeire előirányzott hitel már az elmúlt év harmadik negyedében elégtelennek bizonyult. Miután pedig a szőlők felújítása és fentartása körül az egész országban megindult nagyobbarányu mozgalommal költségvetési fedezet hiányában megakasztani, vagy pedig csak korlátozni is kielégítendő nagy közgazdasági érdekek szempontjából az 1896. évi V. törvényzikk rendelkezései szerint nem lehetett, az elkerülhetetlenül szükséges kiadások utalványozandók voltak. A tulkiadás annak idején a pénzügyminiszternek bejelentetvén, az, valamint a minisztertanács összesen 150,000 forint tulkiadás utalványozásához járultak hozzá.

Ipar- és kereskedelem.

Fizetés-megszüntetés. A helybeli Tsuk és Rosenberg posztkereskedő-cég beszüntette fizetéseit. A passzívák 180,000 forintot tesznek és jobbára osztrák gyárosok vannak képviselve. A cég perenküli kiegyezésre törekszik.

Kőbányai sertéspiaccz. okt. 17. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krajczárig. Közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krajczárig. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 49—51 krig. Közép (páronként 251—320 kgrig terjedő súlyban) 50—51 kr. Könnyű (páronként 250 kgrig terjedő súlyban; 51—52 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgr. felüli súlyban) 50—51 krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 49—50 krajczárig Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 48—49 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. okt. 15. napján volt készlet 43706 darab, okt. 16-án felhajtatt 148 db, október 16-án elszállított 1091 darab, október 17-ére maradt készletben 42763 darab. A hizott sertés fizet irányzata lanya.

Budapesti konzum-sertésvásár, okt. 17. A ferencvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1898. okt. 15-én érkezett 235 drb. Készlet 284 darab, összes felhajtás 519 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 191 drb, elszállítatlan maradt 328 drb. Napi árak: 120—180 kilós 49—51-5 kr, 220—280 kilós 49—51-5 krajczár, 320—380 kilós 48—51-5 kr, öreg nehéz 48—50 krajczár, malacz 45—46 krajczár. A vásár hangulata lanya volt.

Budapesti juhvásár, október 17. A mai vásárra felhajtottak: 2275 drb hizalt ürüt, 776 drb feljavított juhot, 100 darab kiverő juhot és 100 darab angol keresztelés. Napiárak: hizalt ürü 17—19 frt páronként, 20—21 forint 100 kilónként, feljavított juh 14—16 forint páronként, 18—19-5 forint 100 kilónként, kiverő juh 8—11 forint páronként, 15—17 forint 100 kilónként.

Bécsi vágómarhavásár, október 17. A mai vásárra felhajtottak: 2993 darab magyar, 404 darab galicziai, 204 darab bukovinai, 689 darab német, összesen 5290 darab vágómarha, e között 1700 drb silány marha. Jegyzések: Magyar hizóköri I. minőségű 37—39 frt, kivételesen 40 frt, II. minőségű 32—36 frt, III. minőségű 27—31 frt; galicziai hizóköri I. minőségű 37—39 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 33—36 frt, III. minőségű 28—32 frt; német hizóköri I. minőségű 39—41-5 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 34—38 frt, III. minőségű 39—42 frt, legelő ökör 25—29 forint, bika és tehén 23—34 forint. Az irányzat szilárd.

Pénzügy.

Aradi polgári takarékpénztár. Az aradi polgári takarékpénztár részvényesei Herold Rezső elnöklése alatt tegnap értekezletet tartottak. A választmánytól kiküldött bizottság ismertette az intézet vagyoni állapotát és konstataulta, hogy a vagyomból 332.336 forint kétes tételekből áll, melynek azonban fele még behajtható. Az értekezlet egyelőre elhatározta, hogy a takarékpénztárt nem fogja fentartani, hanem likvidál. Ha a felszámolás végén marad még pénz a részvényesek számára, akkor esetleg új bankot alakítanak. Kimondták továbbá, hogy az igazgatóság részéről a rendezés céljaira lefizetett 120.000 forintot nem adják vissza, hanem a tartalékalaphoz csatolják és hogy az igazgatók 10 évi tantsíkjait visszakövetelik. Az értekezleten nagy volt a felháborodás az igazgatók ellen, a kik évek óta elhanyagolták az intézet dolgait, a gyűléseken politikával foglalkoztak és a törvény ellenére egymásnak kötesőnket szavaztak meg. A jelenlevők 700 részvényt képviseltek.

A polgári takarékpénztár igazgatói a kitűzött határidőig nem tudták összehozni a 120.000 forintot. A hangulat izgatott. A polgári takarékpénztár igazgatói holnap délig moratoriumot kaptak. Értesülés szerint meg fogják szerezni a 120.000 forintot.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, október 17.

H₂O

E jegy alatt áll most a gabonapiaccz! Víz! Vízre szonjuhozik a spekuláció és miután két napja folyton hull az ég áldása, az üzérkedés látja már mint nő meg az a patakocska, amely most a Duna nevét bitorolja, hatalmas folyamává és mint szeli hullámaait a gabonával megrakott uszályok raja.

Ily auspiciumok mellett persze most egyebet sem tesznek a tőzsdén, mint adják a búzát, adják októberre, novemberre, márcziusra és áprilusra, ahogy tetszik. A tömeges eladás következtében az októberi terminus 9 forint 06 krajczárig, a márcziusi 9 forint 20 krajczárig nyomtatott le. A többi határidők közül jegyez a rozs 7 forint 75 krajczárt, a zab 5 forint 87 krajczárt, a tengeri 4 forint 65 krajczárt. Tehát teljes a derout.

Hogy mikor jut megállapodásra ez az árleszorítás, azt persze meg nem ítéltjük, már azért sem, mivel az engagement túl nagy, minden további tíz krajczárnyi olcsóbbodásnál újabb fedezet híján való kényszer-lebonyolítások következnek. Be sem látható e tőzsdetechnikai momentum lefolyása az irányzatra.

Máskülönb en nevétséges volna ez a víziszony, mert még ha a Duna vize holnap három méterre is megnő, akkor sem jöhet be — biztos információk szerint — november végeig legjobb, illetve legrosszabb esetben 80.000 métermázsánál több Balkán buza. Ennek fele pedig előre el van adva. Egyébként ma is kelt el tízezer métermázsza román buza oly áron, amely teljesen megfelel a magyar buza jegyzésének. Ez eladás nem is keltett hatást a készáru piaczon, ahol az irányzat szilárd, az árniveau fentartott maradt, 30000 métermázsza forgalom mellett.

Különb en a „Neue Freie Presse“ más tekintetben is a vizet teszi felelőssé az eddigi szilárd irányzatért. Azt ujságolja ugyanis vasárnapi számában, hogy a magyar malmok kitünő lisztkelettségnek örvendenek, főleg azért, mert az osztrák vizimalmok víz hiányában nem dolgozhatnak, hanem ha meg lesz a víz, akkor vége a magyar gabona fénykorának!

Itt ugyan azt gondolják, hogy ha az a sok száz meg száz osztrák vizimalom is megkezdí az őrlest, hogy akkor pláne élénk lesz a buzakereslet, és ebben épenséggel nem találunk lanyhító körülményt. De hát a „N. Fr. Pr.“ redakciójában csak jobban értenek hozzá.

Hisz ugyanez a bécsi lap augusztus 28. számában bő lére eresztett, ciceroval szedett cikkében bizonyítgatta, hogy a gabonaáraknak jelentékenyen olcsóbbodniok kell (m u s z). Nem is, hogy lehetséges az árcsökkenés, hanem be kell következnie, kegyelem nélkül.

Akkoriban pedig jegyzett nálunk a márcziusi buza 8 forint 25 krajczárt és ugyanakkor az „Országos Hirlap“ bänkodott a contremineurök sorsa felett, akiknek lepedőben való hazatranzferálását helyezte kilátásba.

A bécsi kollega lanya hangulata miatt tehát nem kell megijedni, az ugyan egy szak rostaaljat sem csal ki a magyar termelők raktárából.

A többi czikk készáruforgalmában nálunk nem állt be árváltozás.

Az októberi szállítások is végére értek egyelőre, ma egészben 2000 métermázsát jelentettek be.

Előfordult készáru-eladások.

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 10.15 frton, 200 mm. 80 k. 10.— frton, 100 mm. 80 k. kevert 9.80 frton, 300 mm. 79-5 k. 10.05 frton, 200 mm. 79-4 k. 10.— frton, 100 mm. 79-3 k. 10.10 frton, 200 mm. 78 k. 9.95 frton, 100 mm. 77-5 k. kevert 9.75 frton, 1000 mm. 77-5 k. 9.85 frton, 150 mm. 75-7 k. 9.75 frton.

Pestvidéki: 100 mm. 80 k. sárga 9.95 frton, 100 mm. 79 k. 9.90 frton, 1200 mm. 79 k. 10.— frton, 100 mm. 79-5 k. átlag 10.— frton, 100 mm. 78 k. 10.— frton, 300 mm. 77 k. 10.— frton, 300 mm. 77 k. 9.75 frton, 200 mm. 77 k. sárga 9.60 frton, 300 mm. 76-5 k. 9.80 frton.

Tehérmegyei: 1500 mm. 76-5 k. 9.85 frton. **Tolnai:** 1000 mm. 77-4 k. 9.90 frton, 1400 mm. 77-2 k. 9.92-5 frton.

Bácskai: 2200 mm. 74-6 k. 9.60 frton, 1100 mm. 72 k. 9.15 frton.

Ó-Becsei: 600 mm. 75-5 k. 9.75 frton.

Bajai: 700 mm. 74 k. 9.45 frton, 2000 mm. 73-4 k. 9.22-5 frton.

Bánsági: 1700 mm. 77 k. 9.65 frton.

Románai: 10000 mm. 78 k. transito 7.90 forinton. Mind három hónapra.

Rosz. 100 mm. pestvidéki Budapest par. 7.70 forinton készpénzben.

Zab. 100 mm. Budapest 5.90 frton, 150 mm. Budapest 5.85 frton, 200 mm. Budapest 5.80 frton, 100 mm. Budapest 5.82-5 frton, 100 mm. 5.70 forinton készpénzben.

Tengeri. 100 mm. oláh Budapest 5.50 frton készpénzben.

Árpa. 100 mm. takarmány Kőbánya 6.40 forinton készpénzben.

Gabonaforgalom:

1898. október 16.

	érkezett	elszállított
	m é t e r m á z s z a	m é t e r m á z s z a
buzából . . .	30869	750
rozsból . . .	2101	—
árpából . . .	9677	401
zabból . . .	2409	1778
tengeriből . .	103	2160

Raktárállomány:

Közraktár: Buza 127300 mm. Rozs 7400 mm. Árpa 45200 mm. Zab 28800 mm. Tengeri 14900 mm. Liszt 12200 mm.

Raktárház: Buza 33639 mm. Rozs 1729 mm. Árpa 519 mm. Zab 608 mm. Tengeri 58 mm. Liszt — mm.

Silos: Buza 12000. Tengeri 500.

Hivatalos készárujegyzések.

Áru	ó vagy új	faj	100 kgr. készpénz-ára		100 kgr. készpénz-áru			
			októbertől suly kilogrammban	októbertől suly kilogrammban	októbertől suly kilogrammban	októbertől suly kilogrammban		
Buza	új	tiszavid.	74	—	75	9.35	9.50	
			76	9.55	9.65	77	9.70	9.75
			78	9.80	9.90	79	9.95	10.—
			80	10.05	10.10	81	—	—
" "	" "	pestvidéki	74	—	75	9.30	9.45	
			76	9.50	9.60	77	9.65	9.70
			78	9.75	9.85	79	9.90	9.95
			80	10.—	10.05	81	—	—
" "	" "	fehérm.	74	—	75	9.35	9.50	
			76	9.55	9.65	77	9.70	9.75
			78	9.80	9.90	79	9.95	10.—
			80	10.05	10.10	81	—	—
" "	" "	román	78	7.75	7.80.			
Rozs	" "	elsőrendű	70—72	7.75	7.85			
				7.65	7.75			
Árpa	" "	takarm.	60—62	6.—	6.30			
				6.2—64	6.70	7.20		
" "	" "	sörfőzésre	64—66	7.50	8.50			
Zab	új	" "	39—41	5.75	6.05			
Tengeri ó	" "	bánsági	—	5.50	5.60			
				5.45	5.50			
" "	" "	másnemű	—	—	—			
Repcze	" "	káposzta	—	12.25	12.75			
				—	—			
" "	" "	másnemű	—	—	—			

Hivatalos határidőjegyzések.

Áru	Határidő	Déli tőzsde zárlata		Leszámlolt árlományok
		október 15-én	október 17-én	
buza	október	9.12	9.14	9.12
	november	—	—	—
rozsa	október	9.32	9.27	9.29
	november	7.65	7.70	7.75
tengeri	október	7.80	7.77	7.79
	november	5.50	5.45	5.55
zab	október	4.77	4.66	4.68
	november	5.65	5.65	5.70
repcze	október	5.90	5.87	5.89
	augusztus	12.70	12.80	12.80

Előfordult határidőkötések.

Délelőtt. Buza márczius 9.26—32—30—38—9.26—9.29, október 9.16—19—9.14. Rozs márczius 7.78—85—7.77, október 7.70—7.75. Tengeri május 4.75—73—77—4.66, október 5.45—5.55. Zab márczius 5.90—92—5.88, október 5.60—5.70.

CSALÁDI KRÓNKA.

Orosz regény.

(II)

Írta: DANILEVSZKI GERGELY.

A sasok! . . . . . Ukrajának jobbágygyá lett fiai fájt szívvel nézték a sasok röptét. Nemrég még apák és a nagyapák is így, a sasok módjára szabadok voltak a pusztán . . .

A kilenczesztendős Iván Jakovlevics, a nagyapám, vagyis Jakab Eustachovics fia, aki akkor még dolmánykában és lehajlott gallérral sétált a bogatai birtokon, igen jól emlékezett erre a tavaszra, az új jobbágyok bevándorlására és szeretett is erről beszélgetni.

Május elején már készen állottak a jobbágyak kunyhói és egyéb készségei. Az urasági ház közelebb, amelyből később konyhát csináltak, a Dnyepren ide usztatott hársfákból új kastély építését kezdték meg. A kastély mellett, Anna Petrovna szórakoztatása céljából, pompás kertet építettek.

A kis Ivánka korlátlan szabadságot élvezett a pusztán. Míg Jakab Eustachovics a tanítóval beszélgetett, vagy „A világ hajnalpirja” című újságot olvasgatta, a fiú vadászgatott Portyanoj társaságában, vagy pedig lemeat a folyóhoz horgászni.

Az erdőtisztáson, dédapánk kalmuk sátrának helyén, egy hatalmas tölgyfa koronáján sasfészeket fődözött föl Ivánka. Egyideig magányosan, titokban járt ide, hogy ellesse a még tollatlan sasfiók életmódját, aztán a munkásfelügyelőt, Portyanojt kérte meg, hogy hozza le neki az egyik madarat. Portyanoj sokáig vonakodott.

— Miért akarja, fiatal ur, Istennek egy szabad terem(éső) minden ok nélkül meggyötörni?

De végre is engedelmessékedett. Megvárta este, míg az anyasas kiröpül prédáért, aztán puskát és kést vett magához és fölmászott a fészekhez, kitévén magát annak a veszedelemnek, hogy az öreg rajteri és kiüti a szemét.

Sokáig álldogált Ivánka a fa alatt, borzasztó izgatottságban; kezeit tördelte és hallgatta, hogy recsegnek a faágak Portyanoj lába alatt. Az erdő csöndjét más nesz nem zavarta. Végre látta, hogy az ember fönn van már a fészekenél. Semmi zaj.

— Nos, Michailuska? kérdezte Ivánka,

szinte magánkivül az izgatottságtól. Szólj már, hány van?

Portyanoj hallgatott.

— Egyetlen egy sincs! felelt kis várta. Megcsaltak bennünket. Mind elrepültek... Ott kővályognak a magasban. Megállj csak! ... Csitt! . . . Énekszót hallok. Jobbágyaink most vonulnak be . . . Látom, amint a síkságon közelneknek. Sok, sok kocsi, meg gyalogos is . . . Nyomukban hatalmas porfelleg száll az ég felé . . . Az asszonyok vörös fejkötővel, a férfiak fehér bundában . . . A gyerekeket az anyjuk viszi és énekelnek. Igen, ezek a mi embereink . . . Menjünk eléjük uracsám . . .

E szók után lekuszott Portyanoj a fáról és Ivánkával együtt a jövevények elé futott.

Mikor Ivanuska összetalálkozott a bevándorlók csapatjának elejével és ezek megismerték, a gyerekek és az öregek is mind körülfogták.

— Te vagy a mi sólymunk, a mi reményünk, a mi menedékünk!

És elárasztották jőféle tulszki mézeskalácsossal, meg agyagból való játékszerekkel, sőt valamelyik egy elhízott, dusszörözetű mormotérral is megajándékozta.

A karaván körülbelül félversztynyire a majorságtól ütött tábor. A kocsikat nagy körbe állították, az állataikat egy elkerített helyre rekesztették, majd tüzet raktak és az öregek deputáczióba küldték földesurukhoz, hogy mindek nevében üdvözlöjék őt.

— Fáradtak vagytok, fiúk? Jöjjetek be sóra meg kenyérre, mondta Jakab Eustachovics, a kezdődő estszürkületben háza lépcsőjére állván. Kunyhóitok készek, a téli vetés rendben, föld és víz az elegendő van! Nagyapám, Danilo Danilovics két falut alapított az erdőben, én alapítok egyet a pusztán! Legyetek szorgalmasak és vegyétek fontolóra, hogy Anna Petrovnanak adlak benneteket ajándékkul . . . Hé! Portyanoj! Vendéged meg őket és tedd meg a szükséges intézkedéseket.

A jobbágyok erre meghajoltak uruk előtt és visszatértek táborukba. Másnap reggel sátraikból kunyhóikba költöztek át. Három nap múlva már vidám dalszó és kocsizörgés verte föl a puszta csöndjét. Május végére egészen benépesült a falu, s a mezőn, a partok mentén és az új kertekben mindenütt az asszo-

nyok vörös kendői meg a férfiak sipkái rikitottak. Sarló csillámlott meg a buja fűben, sőtétlett a frissen szántott barázda, s a készülő országuton a legények és lányok vidám meg kesergő éneke szólott kísérve a Tulából hozott kakasok reggeltől estig tartó kukorékolásától.

Igy népesült be dédapa új birtoka a Bogata-folyó mellett.

Még ezen a nyáron elhatározta Jakab Eustachovics, hogy az új birtokot, amelyet felesége számára vásárolt, a megajándékozott-nak átadja. Mint a naplójából is látható, július 24-én ért ki a gazdaságra Annuskájával, az Ivánka fiuval és Grigorevszkoj tanítóval.

Ez egy keddi napon történt. Csütörtökön kiment szeretett feleségével a mezőre, bejárta vele a réteket, a birtok határait, megmutatta neki a frissen kaszált szénakazlakat s a rengeteg területen lábön álló rozstot és buzát, mely már érni kezdett. Ahogy hazatértek a kirándulásról és nekiültek a pompás vadkacsa-pecsenyének és fürjpestétomnak, egyszerre csak betoppán Kalina Szávics Uvakin.

A testőrgnátos megtudta, hogy szomszédja nincs egyedül, hanem felesége van vele, aki egy valóságos császárné palotahölgye volt; ezért ezredének teljes uniformisában jelent meg; zöld kaftánban, tölténytáskával, portieépées övvel, vállszalaggal, némileg molyette; lehajtott gallérral, háromszögletű testőrgnátosi csákóban, kamásliban és előírás szerint való cipőben. Ősz bajuszát kike és fölfelé pödörte, kezében tábori látócsövet tartott. A háziasszony, aki egyszerű háziruhában volt, de nagyon szigoruan ügyelt az etikettere, a vendég belépésekor visszavonult és rövid idő múlva nehéz, arannyal átszőtt fehér selyem ruhában jelent meg. Uvakin, miután a férje bemutatta neki, szertartásos fejbólintással üdvözölte.

Hol kegyeskedett ezt a ruhát varratni? kérdezte Uvakin a bemutatkozás után, ropantul szerényen és hatalmas keztyűje leve-tésével bajlódvá.

— Karkovba küldtem a selymet Cherszkov tábornoknének, felelt Anna Petrovna elpirulva.

(Folytatása következik.)

A szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. október 17-én.

Table with multiple columns listing various securities, bonds, and exchange rates. Columns include 'Állampapírok', 'Záloglevelek', 'Elsőbbségek', 'Részvények', and 'Külföldi vállalatok'. Each entry lists the instrument name, its price in 'penz' and 'ára', and sometimes a 'pénz' and 'ára' column for the instrument itself.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, kedd, 1898. október 18-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Evi bérlet 168. Havi bérlet 16.

Mukányi.

Negyedik 4 felvonásban. Irtó Csiky Gergely.

Személyek:

Mukányi Bódog, Szigeti I., Szászvárné Ligeti, T. Vizvári Egressy Paulayné Horváth Gabányi Vizvári Dező Varkonyi Endre Varga Gergely Nádai B.

Kezdet 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Evi bérlet 103. Havi bérlet 7.

Aida

Opera 4 felv. Zenéjét írta Verdi. Szövegét szerzette Ghislanzoni.

Személyek:

A király Amneris Aida Hadames Ramplis Amansso Kúidótt Főpapnö Kornai Hilgermann Vasquez M. Larizza Skandról Beck Ney B. Beris M.

Kezdet 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

785. szám. 785. szám.

A hálókocsik ellenőre.

Vígjáték 8 felvonásban. Irtó: Alexandre Bisson. Fordította: Zemplényi P. Gyula.

Személyek:

Godefroid György Hegedűs Lucienne felesége Lánucz Montépin, apósa Gál Montépiné Nikó Lina Godefróid Goth Szt. Medárd Balassa Leboráve Szerény Chardonneau Hónaszék Charbonneau Makroczy Angéle Berzselet

Kezdet 7 és fél órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.

Két tacsó.

Színház 2 szakaszban, 8 képpel. Irtó Decourcelle Pierre. Fordította Komer Gyula. Zenéjét szerzette ifj. Bokor József.

Személyek:

Kerlor Georges Szirmai Helene, neje P. Lukács J. Jean, gyermekük Györky F. St. Hyrier Armand Györky F. Carment, neje Lubinszky Z. Bárdy G. D'Alboize Robert Raskó Brisquet, az inasa Kiss M. Vernier, orvos Szerdahelyi Lendvai Bouhin Szerdahelyi Humbert Pál Izsoné Simplicia Ujvári Boisdru Gázi M. Claudinet Kury Klára Fanfan Solymosi Mulot Tótlagi Fadaró

Kezdet 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A gésák

vagy Egy japán táska című műve.

Énekes Játék 8 felv. Irtó Owen Hall. Ford. Fái J. B. és Makrai E. Zenéjét szerzette Südny J.

Személyek.

Reginald Szentmiklósy Bronville Palásthy Cunningham Kardos Grimston Odró Z. Downey Simon Downey Béres Boitox Székai Van-Cat Boross Imári máski Sz. Tumor i Mimóza Bétei L. Aranyvirág Szalai Bimbó Hében Aranyhária Gombaszögi Ibolyacska

Kezdet 7 órakor.

VÁROSLIGETISZÍNHŐR

Igazgató Feld Zsigmond.

Zárva.

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Színház, Nemesi Színház, Kir. Operaház, Vigszínház, Népszínház, Magyar Színház, Vár színház. Rows include Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, Vasárnap d. u, Este.

FOGAK Fogorvos dr. NEUFELD, Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota. Vasár- és ünnepnapokon délután 4-5-ig. Csak fiatal embereket... Főraktár: Zeltán Béla gyógyszerárában Budapest V., Sasóczy-tér és Nagykorona-utca sarkán.

POLGÁR SÁNDOR egyetem. gyakorlott orvosi mű... BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50. sz. Saját találmánya, magy. kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötő... Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar Borpincze palackborainak főáruhája V., Mérleg-utca 4. szám, főkárúda VII., Erzsébet-körút 56. sz. Van szerencsénk a n. é. közönség szíves figyelmét kitérő palackborainkra felhívni... Telefon-szám 415. Radó és Társa Budapest, V., Mérleg-utca 4. sz.

Megrendelhető: Mikszáth Kálmán művei: I. A foktörles vármegye. II. Az apró gonny és a nép. III. Helyzetes aralmék. IV. Pipacsok a huzabon. V. Tavaszí rügyek. VI. Urak és parasztok. VII. A két holdudsiák. VIII. Club és folyosó. IX. A beszélő kőntös. X. Parys. XI. Lovagvárak, kis prinás. XII. Kalányb Mezőhórt (lovai) Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkái. Olcsó egyöntetű diszkiadás 12 kötetben A gyűjtemény ára diszkötésben 36 frt A kötetek fényesen vannak kiállítva, piros vagy barna kötésben. Méltóztassék az alábbi rendelőlápot levágni és aláírva lapunk kiadóhivatalához beküldeni.

Finom női fehérneműeket és menyasszonyi kelengyéket jutányos árban, legnagyobb választékban ajánl Kanitz Ferencz és Társaság szexességi vászonraktára Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvény-társaságnak Budapest. Megrendelem a t. Társaságtól az „Országos Hirlap” kiadóhivatala útján. MIKSZÁTH KÁLMÁN összegyűjtött munkáit 12 diszkötésű kötetben 36 forintért. a) Utánvétellel bérmentve. b) 2 frtos havi részletfizetés mellett, a 12 kötet egyszerre való szállítást kívánva. c) 1 frtos havi részletfizetés mellett, clyképen, hogy 6 kötet azonnal szállítottassék, a további 6 kötet pedig 10 részlet kifizetése után. Az első részlet utánválttal szedendő be, a továbbiak 130 hótól mindaddig fizetendőek a Társaság pénztáránál Budapestben, míg a mű vételára teljesítve nincs. A részletfizetések be nem tartása esetén szíves kedjük a Társaság az esedékes összeget postai megbízás útján, a postaköltségek hozzájárulása mellett beszélni. A részletek elmulasztása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a gyűjteménynek teljes vételára esedékesé válik. A gyűjteménynek a befizetett részletek által még nem fedezett része a részvény-társaság tulajdona marad. Lakhely Név Kezlet Állás

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czélszerű is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenképp könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendők készpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK az ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletekben:

- I. ker., Járnok-utca 22. **Ész. Balászy György** nagytűzde,
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** fűszerkereskedése,
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szántó Mór**, dohánytűzde
- IV. „ Harsisch-bazar **Déval József**, dohánytűzde
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Nemetsz A. J.** dohánytűzde és újságráda
- V. „ Nagykörönd-utca 20. sz. **Löwinger Gyula**, fűszerkereskedése,
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos**, dohánytűzde
- V. „ Váci-körút 6. szám **Korona Janka**, dohánytűzde
- V. „ Sipót-körút 22. szám **Wollák Zsigmond**, dohánytűzde
- VI. „ Jeréz-körút 54. szám **Breuer nővérek**, dohánytűzde,
- VI. „ Andrássy-ut 48 szám **Reboaczy Ilona**, dohánytűzde
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Heisler Béza**, dohánytűzde
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frensz J.** dohánytűzde.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Sopronyi V.** dohánytűzde,

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségesen megadatnak.

LEVELEZÉS.

Én egy 30 éves, izr. vallású, magas állással bíró hivatalnok vagyok, biztos évi jövedelemmel, kivül némi vagyonnal is rendelkezem, egy csinos és művelt 20—22 éves hölgyvel házasságra óhajtok lépni. Hozományra nem reflektálok és csakis komoly levelekre válaszolok. Ajánlatot „V. Gy.” jel alatt kérek. 6511—1

Harmatnak levele van. 2165—1

Szökének levele van. 2161—1

Egy igen csunya fiatal ember, óhaj megismerkedni egy szintén csunya leánnyal, aki unatkozik. Leveleket „Csunya fia” jelige alatt a kiadóhivatalhoz küldjétek. 6576—1

Melyik barna hölgy fogadna föl Kolumbusznak, hogy az eddig még ismeretlen szívet fölfedezhessem. Leveleket „Amerikának” jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 6574—1

Barna asszony. A gazdag szemében az arany a kincs. Én szegény vagyok, de kincsem nekem is van. Szívem ez, mely át van hatva a határtalan szeretettől, mely nemesebb az aranynál és ritkább a legszebb tűző gyémántnál. Önnek ajánlkozom ezt a nagy aranyat, ha elfogadni hajlandó. Adjon választ micsit előbb. 6572—1

Ki volna hajlandó a téli hosszú esti órákban szórakozás céljából a magyar vagy német gyorsírászatot rendszerkülönbég nélkül tanítani, az írjon „Stenograf 19” alatt a lap kiadójába. 6506—1

HÁZASSÁG.

Nősülni óhaj egy 32 éves iparos, oly 20—25 éves leánnyal szeretne e célból megismerkedni, kinek 3—4000 frt hozománya van. Leveleket a kiadóhivatalba kér „Szerencse” jelige alatt. 6528—2

Igen szép 22 éves magas termetű izr. vallású hölgy házasság céljából óhaj ismeretséget kötni egy biztos egzisztenciával bíró úriemberrel. Csakis teljes névvel ellátott levelekre válaszol melyet „Ilonka” néven a kiadóhivatalba kér. 6564—2

ALLÁST KERES.

Gazdasági számtartó, kereskedelmiileg is gyakorolt, német-magyar levelező, nagyobb gazdaságban állást keres, hol a gazdasági belső teendőket is elvégzi. Ajánlatok „Gazdasági számtartó” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6578—3

Pénzbeszedő, vagy ehhez hasonló állást keres egy 21 éves, jó családból való fiatal ember. Szükség esetében némi óvadékkal is rendelkezik. Czim a kiadóhivatalban. 6562—3

Okleveles óvónő, kinek jó gyakorlata van és ki-tűnő bizonyítványokkal rendelkezik, órák adására, esetleg félnapra ajánlkozik gyermekek mellé, elemi osztályokra is előkészít. Czim a kiadóhivatalban. 6118—3

ALLÁST KAPHAT.

100—200 forint havi mellékeresetre tehet szert tőkebefektetés nélkül, otthoni munkával, az ország bármely részén lakó, bármint foglalkozású férfi vagy nő, a „Kereskedelmi Vegyeszet” című mű utmutatásai nyomán. A könyvet 1 forint 70 krajczárnak postautalványon beküldése ellenében ajánlva küldi meg a „Kereskedelmi Vegyeszet” könyvkiadóvállalata Újpest, István-utca 2. sz. 2083—4

Nagy confection-üzlet keres ügyes segédet, ki az eladásban és kirakatrendezésben járatos. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér „Szorgalmas” jelszó alatt. 6472—4

Előkelő fővárosi szabó-műhelyben tisztességes házból való tanulóleány azonnal felvétetik. Czim a kiadóhivatalban. 6455—4

Magyar és német nyelvet tökéletesen értő kisasszony, ki mindkét nyelven stenografál és szép írással bír, egy helybeli részvénytársaságnál alkalmazást nyerhet. Ki már irodában alkalmazva volt előnyben részesül. Ajánlatok „R.” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők. 6570—4

OKTATÁS.

Egy VI. osztályú középiskolai tanuló ajánlkozik, alsóbb osztályú tanulókat tanítására, szerény feltételek mellett. Czim a kiadóhivatalban. 6500—5

Czimbalom-tanárnő elvállal néhány tanítványt. Czime a kiadóhivatalban. 2155—5

Correpetitornak ajánlkozik gymnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmi is végzett joghallgató. Czim a kiadóhivatalban. 6416—5

Francia órákat ad tanárjelölt, ki több évet Párisban töltött. Levelek „Francia” czimen a kiadóhivatalba kéretnek. 6328—5

Zongora-órákat szerény díjazás mellett ad házban, vagy házon kívül gyakorlott zongora tanítónő. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 6074—5

Correpetitornak, vagy házitánítónak ajánlkozik, gymnásiumot végzett joghallgató. Czime a kiadóhivatalban megtudható. 6476—5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Az Árkácsfa-utca 56. szám alatti, III. emeletes, adómentes bérház igen kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet erről Messinger Jakab úrnál, Budapest, VI., Teréz-körút 2. szám. 6951—7

Újpesten egy adómentes ház, mely 17 lakásból és 2 üzleti helyiségből áll, elutazás miatt sürgősen eladó. Értekezni d. u. 3—6 óra közt. Czim a kiadóhivatalban. 6454—7

A Ságymányoson, valamint Augyalődön Szent László-úton és Petneházy-utczában, néhány telek jutányos árban eladó. Czim a kiadóhivatalban. 6402—7

ELADÁS.

Gyümölcsöt, Mohács-Margitta, Szigeti-termést, mely télen át tartós, a következő árak mellett szállítok, utánvétellel: 100 drb. szarvasalma 2 frt, 100 drb. jegesalma 2 frt, 100 drb. bór-alma 2 frt, 100 drb. óriás-alma 3 frt, 100 drb. császár-körte 2 frt ab Mohács. Rendelmenynél kérem az utolsó vasutit, vagy hajó-állomást megnevezni. **Perlesz Fülöp** Mohácson. 6927—8

Kerékpár angol, teljesen jó karban, megbízásból 80 frttért eladó. Czim a kiadóhivatalban. 2163—8

Kávéház, szép, igen jó üzlet a főváros legélénkebb helyén haláleset miatt olesón átadó. Ajánlatokat a kiadóhivatalhoz küldjétek „U. U.” jelige alatt. 6468—8

Elegáns menyasszonyi ruha olesó áron eladó Czim a kiadóhivatalban. 2088—8

VÉTEL.

Magyar Compass 1873—1883-iki évfolyamaimagvételre kerestetnek. Ajánlatok az év megjelölésével a kiadóhivatalba. 6046—9

Használt előszoba-szekerényt keresek megvételre. Czim a kiadóhivatalban. 6298—9

Jstálló két lóra kerestetik. Czim a kiadóhivatalban. 6364—9

Egyenruha, gyalogsági, megvételre kerestetik. Czim a kiadóhivatalban. 6288—9

KIADÓ SZOBÁK.

Zeljes ellátást kaphat két fiatal ember e ideitánévre egy tisztességes izr. családnál, közel az Erzsébet-körút és a Bercsényi-utczához. Czim a kiadóhivatalban. 5914—10

Élső emeleti utcai szoba, csinos butorizzattal, külön bejárattal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6970—10

A Kerepesi-úton egy kényelmes 2-ablakos utcai szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 6144—10

LAKÁS KERESTETIK.

Üzlethelyiség kerestetik, nem nagy. Lehetőleg a belvárosban, november 1-ére. Arral ellátott ajánlatok kéretnek „Elegáns” czimen a kiadóhivatalba. 6466—11

SZOBA KERESTETIK.

Zeljesen zavartalan, elegánsan butorizzott garçonszobát, külön bejárattal keresek november 1-ére. Ajánlatokat kérem „Zavartalan garçonslakás” czimen a kiadóhivatalba kérek. 2147—12

KIADÓ LAKÁSOK.

Két külön bejáratu szobából és konyha stb. álló lakás az V. kerületben Vadász-utczában azonnal kiadó Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas, az utczára nyíló nagy pince is kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6164—13

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Irodának, műhelynek, divatszalonnak, egyleti helyiségnek, vivóteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662—17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706—17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésgnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemetefü-czukorkát. 1537—18

Idős és fiatal embereknek ajánlatos tanulságul dr. Müller-egészs. tanácsos új bővített kiadásban megjelent műve z. megzavart ideg-és nemi-szervezetről és ennek radikális gyógyításáról. Bérmentes küldés 60 krért bélyegekből. **Curt Köber, Braunschweig.**

LÉGSZESZMOTOR Langen és Wolf-féle Langen és Wolf-féle Polke-féle Hille-féle Ganz-féle.

GŐZMOTOR Topán-féle előmelegítővel és kázzal Siegl-féle

minden a legjobb állapotban olesón eladó

DESSAUER és MÁRKUS-nál Budapest, Lázár-utca 13.

Fontos önvédelemre. **Bulldogg-Nemesie** 6 lövött revolver csak **4 frt**

Börténés, szíjjal és tölténnyel 5 frt. Vadászigyverek nagy választékban.

FÖLDESSY L. Puskaműves Budapest, Múzeum-körút 8. Vidéki székeldő és utánevét vagy pénz előzeles-beküldése mellett. Képes irjegyzékinyen és bérmentve.

Földbirtokosok figyelmébe. **Az Országos Jelzalog Biztosítási Iroda** Budapest, VII., Erzsébet-körút 15. által olesó jelzaloghitel nyerhető, esetleg életbiztosítással kapcsolatosan is, úgy, hogy a kölcsön csak addig képez tartozást, míg a kölcsönvevő él vagyis a birtok tehermentesen száll át az örökösökre. Bővebb felvilágosítás és prospektus ingyen.